24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6412 — 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1907 — ՇԱԲԱԹ — 10 ՄՈՒՀԱՐՐԻՄ 1325 — 23 Fevrier 1907 — 24me année № 6412

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ„ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ	80 Ղրս.
ԴԱՒԱՌԱՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ	35 Ֆրք.

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԵՔԸ ՄԵԿ Վ.ԲԱՑ

20 հատ 1 դրուշոց փուլ
1 մեհ.ի հատուով կ'բնդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعليه ده غلطه ده اره ولك غزته سى اداره خانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ԲԱՐԵՍԻՐՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ ՈՒ ԾԵՐՈՒՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԵՏԸ.— ԵՒԵԼԻԹ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ.— ՄԵՐ ՀԻՆ ՈՒ ՆՈՐ ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ.— ՔԱՇԱՆԱՑԱԿԱՆ ԶԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՈՒՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ:

Երբ ողբացեալ Շամտանճեան Խան կ'ունենար Պատրիարքական արժանաւոր դամբանականը իր չքեղ դադարին վրայ, և լրագրութեան միջոցաւ արտայայտուած խորունկ ու անկեղծ ցաւակցութիւններ, իբրեւ հարազատ արձագանգ հանրային համակրանքին ու վշտակրութեան, տարաբաղդ ղերասան Միքայէլ Զաքրատ, գրեթէ միեւնոյն օրը անչուք կերպով կը թաղուէր Սկիւտարի մէջ, մէկ-երկու քահանայով, միակ դամբանական ունենալով... իր վերջին օրերուն մէջ գրած ինքնակենսագրութիւնը զոր հրատարակեց Մանգուտի, որ տարիներէ ի վեր արդէն համակիր վերաբերում մը ունեցաւ բեմական այդ անկեալ վաստակաւորին նկատմամբ, զանազան առիթներով նպաստի հրաւէրներ կարդալով բարեսէրներուն: Հարուստի և աղքատի դագաղներուն բաղդատութիւնը շատ անգամ խորհրդածութեան նիւթ եղած է հրապարակագիրներուն, բանաստեղծներուն, վիպասաններուն, որոնք գրեթէ միեւնոյն եզրակացութեան յանգած են: Ներկայ տխուր պարագային մէջ, ուր ցուրտ իրականութեան հանդէպ կը զսնուինք, առանց ելբեւակայութեան մթնոլորտները թափառելու, այս երկու թաղումները չի հաւասարեցին բնաւ զիրար. վաճառականը մեղքցուեցաւ իբրեւ պատուաւոր ու բարեսիրտ անձ, իբրեւ զրասէր ու գեղարուեստասէր, բարձր՝ իր ընկերային դիրքով և խնայող՝ իր սրտին ազնուութեամբ. և դերասանը մեղքցուեցաւ իբրեւ ծերացած, աղքատ արուեստագէտ, որ հակառակ իր ունեցած արժանիքին՝ քիչ անգամ վարձատրուեր ու յաջողեր էր նիւթապէս. մէկը յարգանք, սէր ու սուգ թողուց իր հետեւ. միւսը՝ արգահատանք միայն, և սուգ իր խեղճ ընտանիքին համար:

«Ո՛վ իմ պզտիկ աղուորիկ զաւակներս, ինչ պիտի ըլլայ արդեօք ձեր վիճակը, — կը գրէր Զաքրատ իր այդ ինքնակենսագրութեան վերջը, 1906 փետրվար 15ին, — երբ վաղը ձեր ծերունի ու տկար հայրիկը, որ ամէնուն ձեռք կը կարկառէ՝ ձեր օրական հացը հայթայթելու համար՝ մեռնի երթայ, ձգելով ձեզի որբ ու մենակ»: Ու տարին հաղիւ բոլորած, կ'իրականանար այս տխուր բնաղդումը. ծերունի դերասանը կը մեռնէր կ'երթայ:

Շամտանճեան Խան չունեցաւ այս տեսակ տխուր բնաղդումներ, որոնք սովորաբար հիւանդութեան ու չքաւորութեան հետեւանք կ'ելլան. և սակայն որքա՜ն լացողներ ունեցաւ իր գերեզմանատան առջեւ, իր զաւկներէն, եղբօրմէն ու ընտանիքին անդամներէն զատ, և որքա՜ն զսպուած արցունքներ ու խեղդուկ հառաչանքներ՝ յուղարկաւորութեան պահուն, իր հետ աղգականութեան որ և է կապ չունեցողներու կողմէ իսկ: Հո՛ս է անա որ կը չեշտուի իր կեանքին, զգացումներուն ու գործերուն փառաւորումը, այս ինքնաբեր ու խորունկ վշտակրութեանց մէջ որոնք սովորական հարուստի մը դագաղին թողած անտարբերութեան հակապատկերը կը ներկայացնէին: Շիշլիի գերեզմանատան մէջ, կիրակի իրիկուան այն ցուրտ ու տխուր ժամուն, մինչ սառուցիկ պաղ մը կը թափանցէր ներկաներուն ոսկորներուն, զգացումներն ալ դողալով ըլլալով տրամութեամբ, ու բարեգործ-վաճառականին դագաղը փոս կ'իջուցուէր մահաձայն ճռնչիւնով մը, հեռուն, գերեզմանատան միւս ծայրը, աղքատիկ մեռելի մը կը թաղէին չորս-հինգ հոգիով որոնք կուլային դառնապէս. ասոնք, հարիւրաւորներ էին արտասուողները, նոյնքան դառնութեամբ: Միեւնոյն գերեզմանատան մէջ, ուրիշ տխուր առիթներով, պատահած ենք ասանկ կրկնակ թաղումներու, աղքատի ու հարուստի դագաղներու հանդիպումին, բայց տպաւորութիւնը տարբեր եղած է բոլորովին: Ու գլխիկոր, անխօս անչշուկ, տարտամ քայլերով էր որ յուղարկաւորներու այդ ահռելի բազմութիւնը մեկնեցաւ գերեզմանատունէն, ո՛չ ոք զսնելով մխիթարական բացատրութիւն մը քովինին համար, բայց ամէնքն ալ տիտուած զգալով ինքզինքնին՝ ցաւի այն մեծ արտայայտութենէն որ եղած էր այս մահուան առթիւ:

Ցարգանքի արտայայտութեան ինքնատիպ ձեւ մը, նորութիւն մը արձանագրուեցաւ այս տխուր առթիւ, Աւետեաց մէջ, — որուն հետեւած է նաեւ Մասիսի խմբագրութիւնը, իր այսօրուան թիւով ըրած մեկ յայտարարութեամբը, — գաւառային երեք աղքատիկ վարժարանները թերթ նուիրուելով՝ ողբացեալ Գրիգոր Խանի յիշատակին, մինչ ըստ սովորականին «փոխան ծաղկեպսակի» դրամական կարեւոր նուիրատուութիւններ կը շարունակուին ըլլալ Ազգ. Հիւանդանոցին, որ այնքան օգտուած էր հանգուցեալին կենդանութենէն ալ, անոր արդիւնաւոր աշխատութիւններովը իր Նուագահանդէսներուն յաջողութեանը համար: Պատգարեալները թո՛ղ անգամ մըն ալ յիշեն ու օրհնեն այդ սիրելի անուանը:

Գրական կամ լրագրական նուիրատուութիւնը, այս տեսակ առթի մը մէջ, նիւթական աւելի բարոյական նշանակութիւն մը ունի, իր կարգին, և կ'արժէ որ հետեւողներ ունենայ: Անիկա, ենթադրելի մը յիշատակին թերթ յատկացնելով դպրոցական սանտրու, առիթ կ'ընծայէ ասոնց՝ կարդալ կենսագրութիւնը, դամբանականը և կեանքին ընդհանուր գծերուն պատկերացումը՝ այդ թերթին մէջ, և պզտիկ հասակէն սորվելու թէ կեանքի ասպարէզին մէջ յաջողած անհատի մը համար ի՛նչ դեղեցիկ բան է բարեգործութեան ալ բաժին հանել իր ունեցածէն, բարի ու վեհանձն ըլլալ, սիրել չքաւորները, նպաստել եկեղեցիի, դպրոցի, հիւանդանոցի, քաղաքերել գրականութիւնն ու գեղարուեստը, առատաձեռնորէն՝ բայց համեստօրէն: Այդ դպրոցականներն ամէնքն ալ հարուստ չպիտի ըլլան անշուշտ. բայց մէջերնին կրնան գտնուիլ հաղուագիւտ կերպով բաղդաւորներ որոնք օրին մէկը տիրանան նիւթական բարգաւաճ վիճակի մը և յիշեն թէ դպրոցական գրասեղաններու վրայ կարդացած էին, ատենօք, կենսագրութիւնը բարեգործ վաճառականի մը որ կը տարբերէր ուրիշ չատերէն:

* * *

Օրուան այժմէութեանց կարգէն է՝ Կայսերական Բժշկական Ընկերութեան նոր շրջանի Դիւանները ընտրութեան առթիւ հայ բժիշկներուն անոնց մէջ կարեւոր տեղ մը գրաւելը: Կ'արժէր արդարեւ վեր առնել այս պարագան: Մեր բժիշկներու հին սերունդը իր արուեստը չէր սահմանափակեր միմիայն հիւանդներու մնարմն մօտ կանչուելու և դեղագիր գրելու ձեւակերպութեան մէջ: Անոնցմէ շատեր համբաւաւոր եղած ու անմոռաց յիշատակներ թողուցած են իրենց գիտական ուսումնասիրութիւններովը, բանասիրական երկերովը, հանրային կեանքի մէջ ունեցած օգտակար գործունէութեամբը, —իբրեւ ժողովական, դաստիարակիչ, խորհրդատու, —առանց յիշելու բարեգործ բժիշկներն ալ: Մեր բժշկական դասին բարքերը զգալապէս փոխուած են հետզհետէ. և քիչերը կը պահեն հիմա իրենց նախորդներուն բարի աւանդութիւնները. ու այդ քիչերն ալ, բանասէր, գրագէտ, ուսումնասիրող բժիշկներ, այնքան ծանօթ են՝ որ հարկ չկայ անուններ տալու. որոնք չատ վտիտ ցանկ մը պիտի կազմէին: Ուսումնական խորհուրդը, բաւական տարիներ ունենալով իր արժանաւոր ատենապետը յանձին Տօքթ. Թորգոմեան Էֆ.ի, այս վերջինին հրաժարումէն ետքը գտաւ՝ նեղաւ արժանաւոր յաջորդ մը յանձին Տօքթ. Աճէմեան պէյի որուն պաշտօնավարութիւնը կարճատեւ եղաւ դժբախտաբար, Բաղ. ժողովին անդամակցելովը: Մեր հանրային գործերու, այսինքն Պատրիարքարանի Վարչական մարմիններու պատուակալ անդամակցութեան մէջ հաղիւ երկու-երեքի կը հանի այսօր բժիշկներուն թիւը, և թերեւս քանի մը ալ Թաղական կամ Հոգաբարձու գտնուին, առանց մէջն ըլլալու Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը որ երկու բժիշկ անդամներու ձեռնհաս ազակցութիւնը կը վայելէ: Ասոնցմէ դուրս, ոչինչ՝ որ յատկանշէր զիտութեան այդ վաստակաւորներուն գիրքը գիտական, բանասիրական. ուսումնական ձեռնարկութեանց կամ հաստատութեանց մէջ ուր անոնց տեղը բաց կը մնայ միշտ սակայն: Մե՞րն է յանցանքը որ չենք հրաւիրեր զանոնք թէ անո՞նք են որ կը վարանին գալու: Եւ սակայն հայ բժիշկներու թիւը, միմայն Կ. Պոլսոյ մէջ, պզտիկ համեմատութեան մը չէ՞ որ կը հանի: Ատեն մը, մեր Տօքթորները՝ պարբերականներու կամ օրաթերթերու կ'աշխատակցէին, ո՛չ միայն բժշկական յօդուածներով, այլ գրական, բանասիրական, գիտական գրուածքներով. և բժիշկ ունեցած ենք որ քերականութիւն յօրինած ու իր քերականութեամբ ոտանաւոր գրելու նախանձախնդրութիւն իսկ ունեցած է: Այսօր, յիշատակ մը միայն կը մնայ այդ գրասէր ու բանասէր բժիշկներէն, ու հաղուագիւտ բացառութիւններ միայն, ամէն դնահատման արժանի:

Այս երեւոյթին հանդէպ, իրաւամբ գոհունակութիւն առթելու արժանի իրողութիւն մըն էր, Կայսերական Բժշկական Ընկերութեան ամէնաղգի անդամներուն կողմէ իրենց հայ արուեստակիցներուն ընծայուած պատիւը և այս վերջիններուն սիրայօժար ընդունելութիւնը իրենց առաջարկուած պաշտօններուն, զանազան Դիւաններու մէջ, ուր առիթ պիտի գտնեն ի յայտ բերելու իրենց հմտութիւնն ու կարողութիւնը:

* * *

Բժիշկներէն քահանաներուն անցնելու համար ներդաշնակօրէն, պէտք է ապաւինիլ ժողովրդական բացատրութեանը որ «հոգւոյ բժիշկ» կ'անուանէ այս վերջիններս: Եթէ ճիշդ է այս սահմանը և լրջօրէն ըմբռնենք զայն, պիտի կրնանք ըսել թէ երեք-չորս «հոգւոյ բժիշկներ» աւելցան վերջերս այդ դասին վրայ, ինչպէս սովոր ենք ըսելու թէ հայ բժշկական դասը Բարիզի Բժշկական Համալսարանէն վկայեալ նոր անդամակիցներով օժտուեցաւ. սա տարբերութեամբ որ, «հոգւոյ բժիշկները» փոխանակ համալսարանական դասընթացք մը բոլորելու, քառասունք մը միայն ունին բոլորելու իրենց ձեռնադրութենէն ետք, և թաղ. խորհուրդէն, քահանայական դասէն ու վերջ ի վերջոյ Կրօնական ժողովէն կ'ընդունին իրենց վկայականները: Վերջին անդամ վկայեալը ու ձեռնադրուողը եղաւ հրապարակագիր մը, Սահակ Կէօղիւրեան, այժմ Տ. Զարմայր, որ լրագրական հրապարակին վրայ աւելի քան տասնեակ տարիներէ հետէ ծանօթ էր այդ ստորագրութեամբ իր հրատարակած կրօնային-բարոյական յօդուածներով, առանց յիշելու իր օրը օրին գրական աշխատութիւնները, թարգմանութիւններ եւայլն. որոնցմով մամուլի պարկեշտ ու բազմաշխատ մշակ մը հանդիսացած էր: Մեր նախորդ պաշտօնակիցը կը փափաքէր որ Զարմայր անունը տրուի իրեն՝ իր ձեռնադրութեանը պահուն. և չատ դժուարի փափաքմ մըն էր այս, որով մինչև կենդանի պահել կ'ուզէր իր անձին վրայ, նոյն իսկ քահանայութենէն ետքն ալ, իր խմբագրական կեանքի գրական դրոշմը. բայց զինքը ձեռնադրող եպիսկոպոսը, որուն բացարձակ իրաւունքն է անուն ընտրութիւնը, պիտի համակերպէր այս բաղձանքին. ասիկա թերեւս մտահոգութիւն մը պատճառեց, օրերով, իրեն և իր մտերիմներուն: Եւ անչուշտ անհուն հրճուանք մը ղգաց նորընծան, երբ անցեալ կիրակի, խորանին առջեւ ծնրադիր ու սրտատրոփ, լսեց Տ. Մովսէս Սրբազանի բերնէն իր հանդիսաւոր անուանակոչութիւնը որով կ'անուանուէր «Տէր Զարմայր քահանայ»: Եւ լայն շունչ մը առաւ. վասն զի ձեռնադրող եպիսկոպոսը կրնար տարբեր ներշնչում մը ունենալ և անակնկալօրէն ուրիշ անուն մը տալ իր ձեռնադրածին:

Մանրադէպ մը զոր բարեկամ մը պատմեց այս առթիւ, կրնայ պատշաճիլ այս պարագային: Դաւառային մեծ քաղաքի մը մէջ, ասկէ չատ տարիներ առաջ, գաստիարակ մը կար որ քահանայ ձեռնադրուելու փափաք յայտնած և ընդունուած էր: Բայց մարդը ջերմ փափաք ունէր «Տ. Արսէն» կամ «Տ. Զաւէն» կոչուելու. իր բոլոր խնդալը այս էր: Քահանայական դաս, Թաղական Խորհուրդ և ծանօթ ազգայիններ՝ որոնք կ'ուզէին որ գոհացում գտնէ իրենց սիրելի դաստիարակին անմեղ փափաքը, կանխաս կը դիմեն Սահակ Սրբազանին,— պատկառելի ու սրամիտ եկեղեցական մը,—որ կը պատասխանէ անոնց թախանձագին խնդրանքներուն.

—Մի՛ աճապարէք, ձեռնադրութեան պահուն ի՛նչ անուն որ ներշնչէ ինձ Սուրբ Հոգին՝ ա՛ն պիտի արտասանեմ. աղօթեցէ՛ք որ Տ. Արսէն կամ Տ. Զաւէն ներշնչէ:

Եւ անա՛ կիրակի առաւօտ անհամբեր բազմութեամբ լեցուած է Մայր տաճարը. ընծայացուին «անունի խնդիրը» ամէնուն բերանն է և հաւատացեալներու ստուար բազմութիւնը սրտատրոփ անձկութեամբ կը սպասէ լսելու թէ Սուրբ Հոգին ի՛նչ պիտի ներշնչէ ու փափաքներ կը փոխանակուին. «Տ. Զաւէն»—«ո՛չ, Տ. Արսէն»:

Անուանակոչութեան հանդիսաւոր պահուն, չունչերը բռնուած էին և ուշադրութիւնները լարուած,—վասն զի, գաւառային միջավայրերու մէջ գիտէք թէ քահանայական ձեռնադրութիւնը ի՛նչ մեծ կարեւորութիւն կ'ունենայ,— երբ ալեփառ Սրբազանը, դէպ ի պատկառելի ձայնով արտասանեց.

«Օրհնեսցի՛, օծցի և սրբեսցի ճա-«կատ... Տէր Կոմիտաս քահանայի...»:

Ցուսախաբութիւնը ընդհանուր եղաւ. և այս մանրադէպը պատմողը կ'աւելցնէ թէ Տ. Կոմիտաս քահանան կեանքին մինչեւ վերջը դառն տպաւորութեան մը տակ մնաց՝ իր գգուած երկու անուններէն մէկը չի կրելուն համար:

Ուրախ ենք որ մեր սիրելի Տ. Զարմայրը ասանկ յուսախաբութիւն մը չունեցաւ:

ԴԱՄՈՒՐ

ԿԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԴԱՐՁ Ի ԽՈՀԱՆՈՑ

Անցեալներս Բարիզի մէջ ամսօրեայ նոր Հանդէս մը սկսաւ հրատարակուիլ, վարդագոյն կողքով և սա հրապուրիչ անունով, Le nouvel Educateur (Նոր Կրթիչը): Հետաքրքրութեամբ, պարունակութիւնը աչքէ անցուցած ատենս, «Կոչ մը՝ կիներուն» վերնագրով յօդուած մը տեսայ անոր մէջ, Բարիզցի կնոջ մը ստորագրութեամբ, և որուն մէջ զարմանք կարդացի սա բաւերը.— «Կիներ՛ը, մեր խոհանոցի պատուհաններուն, մեր հնոցներուն վերադառնանք»: Բարիզցի այդ յօդուածագիր կինը մեծ հռանդով խոհանոց կը հրաւիրէր իր ընթերցուհիները, հետեւեալ խորհրդածութիւններով.

«Արդի թէմինիզմը, այսինքն մինչեւ ցարդ արանց պատկանող դիրքեր, վաստակներ և պաշտօններ ձեռք ձգելու համար եղած ջանքերը տունէն դուրս կը վտարին կիները, ընտանի յարկէն որ իրենց ճշմարիտ ասպարէզն ու իշխանութեան տեղին է: Այն բանը զոր կիները իրենց պարծանք կը համարին, իրենց համար ամօթաբեր է: Լաւ տանտիկինը, որ լաւ կը ճանչնայ խոհանոցը, և ընտանեկան ամէն բանի վրայ տեղեկութիւն ունի, գրեթէ չի համարձակիր իր արժանիքին վրայ պարծենալ և պահանջկոտ ըլլալ: Մեր բարձր դասու և տարին դասու աղջիկները անձնիշխանութիւն և արժանիք ունենալ կ'ուզեն այնպիսի գործերու մէջ, որոնք իրենց չեն պատկաներ, և կը թողուն այն դիրքերը, այն պաշտօնները որոնք իրենց բնական կազմուածքը և ընկերական կարգադրութիւնները իրենց վերապահած են:

«Թէմինիզմի արդիւնքները տակաւ դալի եղան: Ցրտնսայի մէջ ընտանեկան խոհանոցը, մեծ մասամբ քաղաքացի ընտանիքներուն մէջ, երեսէ ինկաւ և գրեթէ ամէն ոք հանրային ճաշարաններու մէջ կը ճաշէ: Տուներու մէջ ամուսինը կամ մայրը ճաշի պատրաստութեան ատեն արուեստական պահածոներ կը գործածեն: Բարիզի մէջ չատ հաղուագիւտ են այն ընտանիքները որ իրենց մառաններուն մէջ իրենց ձեռքով եփած և պատրաստած անուշեղէններ, կամ ամառուընկ չորցուցած, պահած կանուշեղէններ ունենան: Ցրտնսական երբեմնի խոհանոցի զիրքերուն երեսն անգամ նայող չկայ հիմայ, թէպէտև անոնք թէ՛ ախորժանամ և և թէ՛ մնդաբար կերակուրներ և անուշեղէններ պատրաստելու կերպը կը սորվեցնեն, չատ նուազ ծախքով. ի՞նչ հարկ կայ, կ'ըսեն, ամէն առաւօտ օրուան ուտելիքի պատրաստութեան վրայ մտածել, կամ թէ կտոր մը միսին եփուելուն համար ժամերով խոհանոցին մէջ անցընել, քանի որ մէկ ու կէս ֆրանք ծախքով կարելի է կշտանալ մօտակայ ճաշարանին մէջ: Խոհանոցը լքուած է այժմ, սպասաւորներուն ձեռքը ձգուած է ան. բայց այդ վիճակին հետեւանքը առողջութեան վնասուին է, վասն զի առանց հմտութեան և առանց հիմնական գիտելիքներու ծանօթութեան, մեր կեանքին համար չատ վտանգներ կրնան պատահիլ մեր մնունդի պատրաստութեան վայրին՝ խոհանոցին մէջ: Մանաւանդ բժշկութեան վրայ գաղափար ունեցող, առողջապահական կարեւորագոյն գիտելիքներու ծանօթ կիներ երբ գործեն կատարեալ գիտակցութեամբ, իրենց ամուսնոյն և ընտանիքի անդամներուն կերակուր պատրաստեն կամ պատրաստութեան հսկեն, որքա՜ն օգտակար կ'ըլլայ անոնց առողջութեան, ինչ որ վերջապէս կարեւորագոյնն է մարդկային կազմուածքին համար:

«Կիներ՛ը, մէկդի թողունք անհարկի ամօթը. մեր զաւակներուն առողջութիւնը և բարօրութիւնը մեր ձեռքին մէջ է. գիտութիւնը թո՛ղ առաջնորդէ մեզի, և մենք անոր համաձայն պատրաստենք մեր ամուսիններուն և զաւակներուն մնունդը, որ օգտակար ըլլայ իրենց, և աճեցնէ զանոնք: Խոհարարուհի ըլլանք, և մեր կերակուրներուն հետ երթանք նաև մեր երջանկութիւնը: Ո՞վ գիտէ, թերեւս այժմու մարդոց ստամոքսի ու ուղիքի հիւանդութիւնները կերակուրներու պատրաստութեան մասին մեր տգիտութեան և անհոգութեան հետեւանքն են:»

«Վարդագոյն Հանդէս»ին խմբագրութիւնն ալ այս յօդուածին տակ կ'աւելցնէ թէ վերոյիշեալ դիտողութիւնները մեծ մասամբ իրաւացի են, վասն զի չատ ընտանիքներու մէջ ճաշի ատեն սեղանի վրայ զուարթութիւնը անհետացած է և մարդ սեղան նստած ատեն համով հոտով կերակուր մը ուտելու խնդով չի խայտար, ինչպէս էր առաջ: Շատեր ստամոքսի ակարութեան պատճառաւ յաճախ միօրինակ մնունդ մը կ'առնեն և քիչ կ'ուտեն: Ոմանք միս չեն ուտեր և բանջարակեր են. ուրիշներ լոկ թաչնեղէն կ'ուտեն և ոմանք ալ ղդուշանալով համեմատուր կերակուրներէ, չատ պարզ քաներ կ'ուտեն. և որովհետեւ տան խոհանոցը չի կրնար գոհացնել իրենց այս պէտքը, կը սփռուին ճաշատուներու մէջ ճաշել և ենթարկուիլ զանազան դժուարութեանց: Ընտանեկան սեղաններու մեծ մասին վրայ, ասկեղծ գնակներով հրամցուած կերակուրները, չատերուն կողմէ գլխու թեթեւ շարժմամբ կը մերժուին պարզապէս, ի մեծ ցաւ տան տիրուհւոյն և ի մեծ խնդ սպասաւորաց: Ցաճախ կը տեսնուի որ սեղանակից այրերէն չատեր, հանքային ջուր միայն կը խմեն կամ ճաշելէ առաջ իրենց գրպաններուն մէջ պահած փոշի կամ հատիկ դեղերը դաղատգոյլի կը կլլեն:

Ռաչի ատեն, սեղանակիցներէն չատեր կը վախնան և կը ղդուշանան կերակուրներուն պատճառելիք վնասներէն և կամ չուղելով կ'ուտեն, որով սեղանի զուարթութիւնը զոյութիւն չունենար: Տանտիկիններն ալ բնականաբար անտարբեր ըլլալ կը սկսին, և հոգ չեն ըներ իրենց խոհարարական ճաշակին վրայ սքանչացնելու հմտութիւններ պաշարելու: Այս տեսակ ճաշերը չատ կարճ կը տեւեն, և հակառակն ալ ըլլալ կարելի չէ, քանի որ հիմակ աւելի հոգ կը տարուի սեղանին զարդարման, այսինքն փոխանակ ճաշողներուն քիմքերը գոհացնելու՝ կ'ուզեն անոնց աչքերը պարարել: Արդարեւ, նորոյթի մը կարգ անցած է այսօր ճաշի սեղանը զարդարել զանազան տունկերով և ծանեակներով. Բարիզի բարեկեցիկ քանանիքներու մեծ մասին մէջ ճաշի սեղանը Սէվրի յախճապակիի զործարանին արտադրութեանց մէկ ցուցադրութեան կը նմանի. հայելապատ սեղանի մը մէջ յախճապակէ ծաղկաթից փոքրիկ թաղարներով և ուրիշ նմանօրինակ զարդերով և թանկագին սպասներով պատրաստուած սեղան մը, երկիրական լոյսերով փողփղուն. բայց մինչ ծառաները զանազան խորտիկներ և հաղուագիւտ կերակուրներ կը սպասարկեն, դեռատի տանտիկինը մանտարինա մը կ'ուտէ կամ տաք լեմոնատ մը միայն կը խմէ, մինչ իր դէմ նստող տանտէրն ալ կաթ կամ ապուր ունի իր առջեւ: Հրաչք մը կը համարուի, երբ այս ատենների խիստ պահեցողութիւնն ընող տանտէր մը և տանտիրուհի մը հոգ տանին թէ իրենց հիւրերուն սպասարկուած կերակուրներն ի՞նչ են, ի՞նչպէս պատրաստուած են. ասոնք ուսումնասիրելու համար, ոչ թէ ամէն ոք հանրային ճաշարաններու մէջ կը ճաշէ: Տունները մեծ ամուսինը կամ մայրը ճաշի պատրաստութեան ատեն արուեստական պահածոներ կը գործածեն: Բարիզի մէջ չատ հաղուագիւտ են այն ընտանիքները որ իրենց մառաններուն մէջ իրենց ձեռքով եփած և պատրաստած անուշեղէններ, կամ ամառուընկ չորցուցած, պահած կանուշեղէններ ունենան: Ցրտնսական երբեմնի խոհանոցի զիրքերուն երեսն անգամ նայող չկայ հիմայ, թէպէտև անոնք թէ՛ ախորժանամ և և թէ՛ մնդաբար կերակուրներ և անուշեղէններ պատրաստելու կերպը կը սորվեցնեն, չատ նուազ ծախքով. ի՞նչ հարկ կայ, կ'ըսեն, ամէն առաւօտ օրուան ուտելիքի պատրաստութեան վրայ մտածել, կամ թէ կտոր մը միսին եփուելուն համար ժամերով խոհանոցին մէջ անցընել, քանի որ մէկ ու կէս ֆրանք ծախքով կարելի է կշտանալ մօտակայ ճաշարանին մէջ: Խոհանոցը լքուած է այժմ, սպասաւորներուն ձեռքը ձգուած է ան. բայց այդ վիճակին հետեւանքը առողջութեան վնասուին է, վասն զի առանց հմտութեան և առանց հիմնական գիտելիքներու ծանօթութեան, մեր կեանքին համար չատ վտանգներ կրնան պատահիլ մեր մնունդի պատրաստութեան վայրին՝ խոհանոցին մէջ: Մանաւանդ բժշկութեան վրայ գաղափար ունեցող, առողջապահական կարեւորագոյն գիտելիքներու ծանօթ կիներ երբ գործեն կատարեալ գիտակցութեամբ, իրենց ամուսնոյն և ընտանիքի անդամներուն կերակուր պատրաստեն կամ պատրաստութեան հսկեն, որքա՜ն օգտակար կ'ըլլայ անոնց առողջութեան, ինչ որ վերջապէս կարեւորագոյնն է մարդկային կազմուածքին համար:

«Կիներ՛ը, մէկդի թողունք անհարկի ամօթը. մեր զաւակներուն առողջութիւնը և բարօրութիւնը մեր ձեռքին մէջ է. գիտութիւնը թո՛ղ առաջնորդէ մեզի, և մենք անոր համաձայն պատրաստենք մեր ամուսիններուն և զաւակներուն մնունդը, որ օգտակար ըլլայ իրենց, և աճեցնէ զանոնք: Խոհարարուհի ըլլանք, և մեր կերակուրներուն հետ երթանք նաև մեր երջանկութիւնը: Ո՞վ գիտէ, թերեւս այժմու մարդոց ստամոքսի ու ուղիքի հիւանդութիւնները կերակուրներու պատրաստութեան մասին մեր տգիտութեան և անհոգութեան հետեւանքն են:»

«Վարդագոյն Հանդէս»ին խմբագրութիւնն ալ այս յօդուածին տակ կ'աւելցնէ թէ վերոյիշեալ դիտողութիւնները մեծ մասամբ իրաւացի են, վասն զի չատ ընտանիքներու մէջ ճաշի ատեն սեղանի վրայ զուարթութիւնը անհետացած է և մարդ սեղան նստած ատեն համով հոտով կերակուր մը ուտելու խնդով չի խայտար, ինչպէս էր առաջ: Շատեր ստամոքսի ակարութեան պատճառաւ յաճախ միօրինակ մնունդ մը կ'առնեն և քիչ կ'ուտեն: Ոմանք միս չեն ուտեր և բանջարակեր են. ուրիշներ լոկ թաչնեղէն կ'ուտեն և ոմանք ալ ղդուշանալով համեմատուր կերակուրներէ, չատ պարզ քաներ կ'ուտեն. և որովհետեւ տան խոհանոցը չի կրնար գոհացնել իրենց այս պէտքը, կը սփռուին ճաշատուներու մէջ ճաշել և ենթարկուիլ զանազան դժուարութեանց: Ընտանեկան սեղաններու մեծ մասին վրայ, ասկեղծ գնակներով հրամցուած կերակուրները, չատերուն կողմէ գլխու թեթեւ շարժմամբ կը մերժուին պարզապէս, ի մեծ ցաւ տան տիրուհւոյն և ի մեծ խնդ սպասաւորաց: Ցաճախ կը տեսնուի որ սեղանակից այրերէն չատեր, հանքային ջուր միայն կը խմեն կամ ճաշելէ առաջ իրենց գրպաններուն մէջ պահած փոշի կամ հատիկ դեղերը դաղատգոյլի կը կլլեն:

Ռաչի ատեն, սեղանակիցներէն չատեր կը վախնան և կը ղդուշանան կերակուրներուն պատճառելիք վնասներէն և կամ չուղելով կ'ուտեն, որով սեղանի զուարթութիւնը զոյութիւն չունենար: Տանտիկիններն ալ բնականաբար անտարբեր ըլլալ կը սկսին, և հոգ չեն ըներ իրենց խոհարարական ճաշակին վրայ սքանչացնելու հմտութիւններ պաշարելու: Այս տեսակ ճաշերը չատ կարճ կը տեւեն, և հակառակն ալ ըլլալ կարելի չէ, քանի որ հիմակ աւելի հոգ կը տարուի սեղանին զարդարման, այսինքն փոխանակ ճաշողներուն քիմքերը գոհացնելու՝ կ'ուզեն անոնց աչքերը պարարել: Արդարեւ, նորոյթի մը կարգ անցած է այսօր ճաշի սեղանը զարդարել զանազան տունկերով և ծանեակներով. Բարիզի բարեկեցիկ քանանիքներու մեծ մասին մէջ ճաշի սեղանը Սէվրի յախճապակիի զործարանին արտադրութեանց մէկ ցուցադրութեան կը նմանի. հայելապատ սեղանի մը մէջ յախճապակէ ծաղկաթից փոքրիկ թաղարներով և ուրիշ նմանօրինակ զարդերով և թանկագին սպասներով պատրաստուած սեղան մը, երկիրական լոյսերով փողփղուն. բայց մինչ ծառաները զանազան խորտիկներ և հաղուագիւտ կերակուրներ կը սպասարկեն, դեռատի տանտիկինը մանտարինա մը կ'ուտէ կամ տաք լեմոնատ մը միայն կը խմէ, մինչ իր դէմ նստող տանտէրն ալ կաթ կամ ապուր ունի իր առջեւ: Հրաչք մը կը համարուի, երբ այս ատենների խիստ պահեցողութիւն ընող տանտէր մը և տանտիրուհի մը հոգ տանին թէ իրենց հիւրերուն սպասարկուած կերակուրներն ի՞նչ են, ի՞նչպէս պատրաստուած են. ասոնք ուսումնասիրելու համար, իրերը միայն տիեզերական աչխարհայեացքով դիտող մարդը թերեւս անգիտանայ իր զաւակներուն վշտագին վիճակը: Իրենց կարծիքով, մարդկութեան սէրը, որչափ ալ յատկանիշ, երանաւէտ ըլլայ խանդավառութիւնը, չի կրնար արդիւնաւոր հետեւանք մը ունենալ: Անգլիացի պարզ հողագործ մը կամ ֆրանսացի գիւղացին ի՞նչպէս կրնայ աւելցնել աչխարհի երկու միլիառ ինակիչներուն երջանկութիւնը, առանց նախապատուութիւն տալու իր ընտանիքին: Այս երկրորդ դասակարգին տեսութեամբ, մարդը կարդ մը ատիճաններով կրնայ հասնիլ Մարդկութեան, սիրել Մարդկութիւնը: Անգլիացի հողագործը կամ Ցրտնսայի գիւղացին, իրա՛ւ, կրնայ նպաստել Մարդկութեան, բայց նախ իր երկրին ծառայելով. եւ վերջապէս, ամէնէն արդիւնաւոր ծառայութիւնը կրնայ մատուցանել հոգ տանելով իր պզտիկ ընտանիքին չաներուն: Մարդը արդարեւ վերջնական նպատակէսը կը նկատէ Մարդկութիւնը, բայց կ'ընդունի թէ ճամբուն վրայ իր ընտանիքը կայ որուն պէտք է հոգ տանիլ:

Իր վերջին գրքով, որ Ընտանիքը («The Family») տիտղոսը կը կրէ, անգլիացի ընկերաբան գրագիտուհի մը, Տիկին Հէլէն Պոզանքէտ, սիրեցնելու համար կը պաշտպանէ այս երկրորդ տեսութիւնը: Իր նպատակն է մէջտեղ բերել հարկաւոր նիւթերը, գնահատելու համար Ընտանիքին նշանակութիւնը եւ կարեւորութիւնը, իբրեւ կազմակերպութիւն մը մարդկային ընկերութեան մէջ, եւ բացատրել թէ «Ի՞նչ է եւ ի՞նչ եղած է անոր նշանակութիւնը մարդկութեան մեծ տունին մէջ:»

Գրագէտ մը խօսելով այս գործին վերայ, հիացում կը

կան, այս նախնական կարգադրութիւնը կը շարունակուի։

Ընկերային ու վարչական ամէն կազմակերպութեանց մէջ ալ կը ճանչցուէր Ընտանիքին նշանակութիւնը իբրեւ ընկերային ագրակ։ Պատմութեան մէջ կը տեսնենք որ ընտանիքին կարեւորութիւնը կը սահմանափակուի հնաւանդական ատացուածքին, հնաւանդական օգնախին, հնաւանդական արհեստին և հնաւանդական անունին շուրջը։ Մարդիկ շատ քիչ կը ճամբորդէին և մէկ տեղ մը կապուած կը մնային. ճարտարագործական կարողութիւնը հօրմէն կը փոխանցուէր զաւկին. միշտ տեսանելի բան մը կար իբրեւ մարմնացումը ընտանեկան յարաբերութեան և ընտանեկան զգացման։

Բայց իբրեւ ընթացքը և ճարտարագործութեան յառաջդիմութիւնը վերի վայր չրջեցին այս նախնական կարգադրութիւնը։ Արհեստները, վաճառականութիւնները կը դադրին ընտանիքին գործը ըլլալէ, մարդոց մեծամասնութիւնը ստացուածք չունի հօրմէն զաւկին փոխանցելու համար, մարդիկ հեռաւոր տեղեր կը ճամբորդեն վաճառականութեամբ։ Պէտք է ուրիշ տեղ մտնենք ընտանիքին հիմը։ Հիմա ալ յաճախ զուտակը հօրը գործին կը հետեւի, բայց պէտք է ուրիշ տեղ փնտռենք արդի ընտանիքին բուն հիմը, այսինքն զգացումի սահմանին մէջ քան թէ աշխարհի արտաքին հանգամանքներուն մէջ։ «Արդի ընտանիքին հիմը և նշանակութիւնը կը կայանայ զգացումի ներզօրացման մէջ։ Եթէ նոյն իսկ կարենանք առանց ընտանիքի ապրիլ, չենք կրնար տոկալ անոր հետ կապուած յատկութեանց դէմ։ Այնչափ ջերմութեան դեղեցկութեան աղբիւր մը մնրմնջ, որովհետեւ երբեմն կը ձախողի իր դերին մէջ, պիտի նմանէր երկինքին վարուելուարեւը, որովհետեւ երբեմն ամպերով կը ծածկուի։»

Կարգ մը խիստ արժէքաւոր գլուխներու մէջ, անգլիացի գրագիտուհին կը վերլուծէ ընտանիքին կազմիչները, — հայրը, մայրը և զաւակները, և կը ցուցնէ թէ ինչպէս երեքին ներքին հաղորդակցութեանէն կը ծնի զգացումի այն համերաշխութիւնը որ կը զօրացնէ ընտանեկան կեանքը։

Ընտանիքին արժէքը էապէս կախում ունի սա՝ իրողութենէն թէ իր չրջանակին մէջ մարդէ մարդ յարաբերութիւնները ջերմ են և կենդանի։ Մարդ պէտք է անձնական ըլլայ՝ տիեզերական ըլլալ կարենալէ առաջ, պէտք է քիչերը սիրէ՝ շատերը սիրել կարենալ առաջ։

ԱՐՄԷՆ-ԺԻՐԱՅՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼԱ ՀԷԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԶԻՆԸՆԿԼԻՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԽՆԴԻՐԸ

Գերման լրագիրները մէկ քանի օրէ ի վեր բանավէճ մը կը կատարեն զինընկէցութեան խնդրոյն և այդ մասին Անգլիոյ կողմէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին ըլլալիք առաջարկութեան վրայ։ Ցայսմիր իրողութիւն մըն է թէ ըրբտանական առաջարկութիւնը ընդունելու հնարաւորութիւնը չունի, վասն զի Գ. տը Մարթէնսի չրջառիվ ուղեւորութիւնը բաւական կ'ապացուցանէ թէ մեծ տէրութեանց կառավարութիւնները, բաց ի Անգլիայէն ու Մ. Նահանգներէն, հակառակ են անոր, բայց գերման մամուլը յօժարակամ կը կարծէ թէ Լոնտոնի Դաշինքը կ'ուզէ այդ խնդիրը չանգրդեցնել այն տէրութեանց դէմ որոնք համամիտ պիտի չգտնուին այդ կարգի միջազգային կարգադրութեան մը, ինչ որ հաստատուն երաշխաւորութիւն մը պիտի ըլլայ աշխարհի խաղաղութեան համար։ Այդ տեսակէտը ճիշդ չերեւար։ Անգլիոյ պետական մարդերը չեն կրնար անդիտանալ թէ յառաջանալու զինընկէցութիւնը անկարելի է, ո՛րքան ատեն որ բոլոր մեծ տէրութիւնները չեմնարկին ընդհանուր խնդիրներու խաղաղաւէր կարգադրութեան, խնդիրներ որոնց մէջ առնոց չաները հիմա բացարձակապէս ներհակ են իրարու։ Ամէնէն առաջ հարկ պիտի ըլլայ անկեղծ մերձեցում մը Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի, Գերմանիոյ ու Անգլիոյ և Աւստրիոյ ու Իտալիոյ միջեւ։ Հիմակուան բոլոր ջանքերուն առարկան պէտք է ըլլայ այդ զանազան երկիրներու միջեւ ուակսի մնացած դժուարութեանց կարգադրութիւնը, երբ այդ զարգանմեռք բերուի, կարելի պիտի ըլլայ խորհիլ սպառազինութիւնները զեղչելու և զինուորական ելմտացոյցերը թեթեւցնելու խնդիրներուն վրայ, ինչ որ այնքան ծանր կը ճնչէ բոլոր երկիրներուն վրայ։ Դժբախտաբար տակաւին այդ վիճակը մօտ չէ. մինթէ ատկէ կարելի՞ է հետեւցնել որ սկզբունքի խնդիրը Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին պիտի չառաջարկուի։ Երբէք. Նոյն իսկ առանց անմիջական խաղաղ լուծում մը յուսալու, կարելի է օգտակար ըլլայ որ միջազգային վիճաբանութիւն մը կատարուի այդ կէտին վրայ և թէ բոլոր տէրութիւնները յայտնեն իրենց հայեցքները։ Այդ վիճաբանութիւնը թոյլ պիտի տայ ճանչնալու իսկական հանգամանքը միջազգային կարգ մը ժամանակութեանց, որպէս զի կարելի ըլլայ դժուարութիւնները փարատել։ Եւ ոչ մէկ պարագայի մէջ խնդիրը կնայ ըլլալ այս կամ այն կառավարութեանց դէմ չանգրդելու յառաջատական զէնընկէցութեան մասին անոնց ընդդիմութիւնը, քանի որ իւրաքանչիւր երկիր իր չաներուն և զայնս պէտք եղածին պէս կարգադրելու լաւագոյն ձեւին տէրն ինքն է։ Ուրեմն գերման լրագիրներուն մէջ հիմա կատարուող բանակաւոր օգտակար նպատակ մը չունի. թիւրամացութիւնները աւելի ծանրացնելէ և ամէն կերպով ցաւալի հակառակութիւններ առաջ բերելէ զատ ուրիշ բանի մը չի կրնար ծառայել։ Ցաւալի կը նկատուի թէ մլայն այդ չըլլայ Գ. տը Մարթէնսի պաշտօնին միակ արդիւնքը, վասն զի այդ տեսակ ջլատիչ վիճաբանութիւններ առաջ բերելով չէ որ օգտակարապէս պիտի պատրաստուի Լա Հէյի երկրորդ Դեսպանախորհուրդը։ (Լնտ. Պլդ)

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Բարիզէն հետեւեալը կը հեռագրեն վիեննական թերթի մը.

Բարիզէն մեր առած տեղեկութեանց նայելով, այդ քաղաքին մէջ հետզհետէ հաստատութիւն կը գտնէ սա պարագան թէ կրօնական խնդիրը քիչ առնէն խաղաղ չրջանի մը մէջ պիտի մնայ։ Ֆրանսական իրաւարարութեան սկզբունքներէն առանց և ոչ մէկը զոհելու, նախարարութիւնը պիտի ջանայ, խաղաղացուցման մասին իր ունեցած փափաքովը, լուծում մը գտնել վերջին դժուարութեանց որոնք առաջ եկած են Վատիկանի կողմէ՝ կրօնքի պաշտամունքին վերաբերեալ չէնքերու պատկանող վայելումի պայմանագրութեանց խմբագրութեանը առթիւ. կ'երեւայ թէ այդ լուծումը արդէն գտնուած է և թէ թոյլ պիտի տայ կաթոլիկ քահանաներուն՝ ապահովելու եկեղեցիներու ձրի վայելումը տասերեք տարուան պայմանաժամով, գէթ համայնքներու մեծ մասին մէջ։ Իրաւ է որ հանրապետական կուսակցութեան ամբողջութիւնը պիտի չհաւանի այդ լուծումին, սակայն ամէն պարագայի մէջ մեծամասնութիւն մը առաջ պիտի բերէ Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Զի կարծուիր որ Բարիզի Դաշինքին դիրքը այդ խնդրոյն հետեւանքով խախտած ըլլայ։

— Սուտ, կարգ մը լրագիրներու հերքումներուն հակառակ, կ'ըսէ թէ արտաքին գործոց նախարարութենէն բարձրաստիճան պաշտօնատար մը ամբաստանուած է՝ խիստ կարեւոր գրութիւններ հաղորդած ըլլալուն համար Վատիկանի։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ մեծամասնութեան պատկանող երեսփոխան մը այդ մասին հարցափնդում պիտի ընէ արտաքին գործոց նախարարին։

— Վիլաթ արքեպիսկոպոսը, որ հերձուած մը առաջ բերած էր, անուանարկութեան դատ պիտի բանայ՝ զինքը կեղծ եպիսկոպոս հռչակող լրագիրներուն դէմ։

— Բարիզէն կը հեռագրեն Թայմսի թէ վաթսունչիսնդ եպիսկոպոսներ, Վատիկանի մէկ հարցումին պատասխանելով, յայտարարեր են թէ իրենց կարծիքով մեծապէս փափաքելի է որ օրինական դրութիւնը հաստատուի Ֆրանսայի եկեղեցիներուն համար։

— Նախարարապետ Գ. Բիլիմանսօ եկեղեցիներու վայելման պայմանագրութեան մէջ յօդուած մը աւելցուցեր է՝ արտաքերով թէ եպիսկոպոսները պիտի չկրնան օտարազգի և կամ օրինաւորապէս չճանչցուած միաբանութեան մը անդամներէն երէցներ, քահանաներ և այլն անուանել։

— Առաջին անուանուելիք կարտինալը պիտի ըլլայ Մոնբէլլիէի եպիսկոպոսը՝ մոնսենիէօր տը Բարտիլա։

— Լիսպոն Բառով սադրիչ ատելով կը ծանուցանէ թէ Բարիզի աւրտարական դեսպանատան յանձնուեր է Ֆրանսայի մէջ վատիկանի շահերուն պաշտպանութիւնը՝ մոնսենիէօր Մոնդանեիրի վտարումէն ետքը։ Նոյն դեսպանատունը ստացեր է վերոգրեալ եկեղեցականին բնակարանէն գրաւուած այն գրութիւնները որոնք 1904էն առաջուան թուականին կը վերաբերին։ Այդ գրութիւնները, մէկ քանի տէրութեանց պահանջումով, մանաւանդ Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Պելճիքայի ու Սպանիոյ, յետ քննութեան պիտի յանձնուին շահագրգռող Դաշինքներուն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱԲՈՆ

Մ. Նահանգաց Երեսփ. Ժողովը, 101ի դէմ 187 ձայնով, Ֆիլիպայնին պէս, հաւանեցաւ գաղթականութեան վերաբերեալ նոր օրինագիծի խորհրդարանական յանձնաժողովին եղրակացութեանցը, որով անցագիր չունեցող ձարոնցիներուն Ամերիկա մուտքը կ'արգիլուի։ Այդ օրինագիծը քուէարկուելուն հետեւանքով, Սան-Ֆրանչիսքոյի քաղաքապետ Գ. Շմիդ Ուաշինկթընէն Սան-Ֆրանչիսքոյիներուն ուղղեց յայտարարութիւն մը, որ կատարեալ գոհացում կուտայ Գ. Բուզվէլթի և Գ. Ռութի։ Այդ յայտարարութիւնը կը ծանուցանէ Գ. Բուզվէլթի հետ ինքնուրոյն հաճանայնութիւնը սա հիմոն վրայ.

«Օտար ցեղի պատկանող բոլոր տղաք, տասնըվեց տարեկանէն վար և անգլերէնի հմուտ, կրնան ընդունուիլ Սան-Ֆրանչիսքոյի սպիտակամորթներու վարժարաններուն մէջ։ Մասնաւոր վարժարաններ պիտի հաստատուին օտար ծագում ունեցող այն տղոց համար որոնք պէտք եղածին չափ անգլերէն չգիտեն։»

Թէեւ Գ. Շմիդ ապահովութիւն տուած է թէ գաղթականութեան օրինագիծին պիտի յաջորդեն Բալթիմորիացիներուն գոհացում տուող ուրիշ միջոցներ և թէ պէտք չէ անպատեհ արարքներով կնճռոտել եղած կարգադրութիւնները, սակայն ձարոնցիները և Բորէացիները վտարելու նպատակով կազմուած ընկերակցութիւնը կը շարունակէ իր անհաշտ ընթացքը և նոյն իսկ խորհուրդ կուտայ Գ. Շմիդի որ այլ ուս Սան-Ֆրանչիսքօ չվերադառնայ։ Միւս կողմէ հավայիի ձարոնցիները կը բողոքին՝ իրենց գաղթականները ամերիկեան հողէն վտարուելուն դէմ։ Այսու հանդերձ Ուաշինկթընի մէջ լաւատեսութիւն կը տիրէ. նաև վստահութիւն կայ թէ, գաղթականութեանց օրինագիծին քուէարկուելուն հետեւանքով, Սան-Ֆրանչիսքոյի իշխանութիւնները ետ պիտի առնեն այն հրամանը որով ձարոնցիները վտարուած են վարժարաններէն. տարաձայնութիւն մը կայ բանակցութիւնները վերսկսելու ձարոնցիներուն հետ՝ գաղթականութեան վերաբերեալ կանոնները մասին։ Միանգամայն սա համոզումը կը տիրէ թէ անակնկալ խանգարում մը եղած առաջ չգայ, ձարոն տեղի տայ բանաւորներու անցագրոց խնդրոյն նկատմամբ։ Երբ գաղթականութեանց օրէնքը ստորագրուի, առեւտրական և աշխատութեան նախարարը հրահանգներ պիտի տայ նաւահանգիստին իշխանութեանց՝ գաղթականներու ընդունելութեան վերաբերեալ սեղմումներու մասին, առանց մասնաւոր յիշատակութիւն մը ընելու ձարոնցիներուն համար։

— Մ. Նահանգաց Ծերակոյտին նաւատորմին յանձնաժողովը հաւանեցաւ երեք միլիոն տոլարի վարկի մը յաւելման՝ նոր զրահաւորներու ապառազինութեան համար, որով տասերկու միլիոն տոլարի կը բարձրանայ անգլիական Տրեատնոթի նման երկու զրահաւորներու շինութեան յատկացուած վարկը։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

Թանձրէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թաեմ թղթակցը.

Այս իրիկուն տեսնուեցաւ Մարոքի պատերազմական նախարար Էլ-Կէպպասի հետ. բսաւ թէ Պէնի-Սնասս ցեղէն մէկ քանի մասեր չեն ուզեր հնազանդութիւն յայտնել։ Ասոնց մէջ կայ Թիլէրատ, ուր ապատամանած է Լրբասուլի. եթէ յամառին իրենց ընթացքին մէջ, Մարոքի զօրախումբը անոնց վրայ պիտի յարձակի՝ հնազանդութիւն յայտնող ցեղերուն աջակցութեամբ։ Էլ-Բրսարի մօտ ըանված գինուորներու հրամանատարին ալ մէկ քանի օրէ ի վեր հնազանդութիւն կը յայտնեն Հէլլէսրիի ցեղին երեւելիներէն չատերը։ Տեսակցութեանս միջոցին ծանուցի Էլ-Կէպպասի թէ անմեսպատ տպաւորութիւն մը կը գործէ այն իրողութիւնը թէ Մարոքի զօրախումբին ներկայութեանը հակառակ, տակաւին ձերբակալուած չեն Շառպոնիէ անուն Ֆրանսացիին սպանութեան հեղինակները։ Ցիշեցուցի իրեն թէ Մարոքի կառավարութիւնը անցեալ տարի բացարձակապէս խոստացած էր չուտով տալ Ֆրանսայի պահանջած այդ հատուցումը։ Էլ-Կէպպաս պատասխանեց թէ Մարոքի կառավարութիւնը մոռցած չէր այդ խոստումը, բայց թէ հիմա Էրախուլին է որ զօրախումբին ուշադրութեանը առարկայ կ'ըլլայ. երբ այդ կէտին վրայ իր պաշտօնը կատարելէն ի զատ գնայ գնայ, պէտք եղած պիտի պահանջէ Անձէբա ցեղէն, որուն կը պատկանին այդ մարդասպանները։ Մակսորի սենեակը կացութիւնը զգալի կերպով կը չեչտուի։ Անգլուի կառավարիչը, որ ինքնարերաբար կը գործէ, և որուն արարքները անցեալ տարի վտանգի ենթարկած էին Մակսորի Եւրոպացիներուն կեանքն ու ինչքը, կը շարունակէ իր ընթացքը։ Կը հետեւի Էրախուլիի մարդոց ընթացքին, ինչպէս երբեմն կ'ընէին Թանձէրի արուարձանին մէջ։ Մակսորի հիւպատոսներուն երկրագործը, իր պաշտօնակիցներու անունով, Թանձէրի դեսպանական մարմնոյն ուշադրութիւնը դրաւիրեց այդ կացութեան վրայ։

ԻՏԱԼԻԱ

ԲՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴՈՒԱՁՈՒՄԸ

Մէկ քանի տարի առաջ Իտալիա այն երկիրն էր, ուր բնակչութիւնը աւելի արագ կ'աճէր։ Բսան տարուան մէջ 28 միլիոնէն 33 միլիոնի բարձրացած էր։ Սակայն ամեսկի մը ի վեր հակառակ երեւոյթ մը տեղի կ'ունենայ։ Մնունդներու յաւելումը, մահերու հետ բաղդատելով, համեմատաբար նուազ զգալի է և բնակչութեան խոտութիւնը նուազելու վրայ է գաղթականութեան հետեւանքով, որուն թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ՝ այն աստիճան որ մէկ քանի գիւղեր բոլորովին ամայացած են։ Երկրագործական ելմտացոյցին տեղեկագրերը՝ երեսփոխան Կասչիանի այդ մասին կարեւոր տեղեկութիւններ հաղորդեց Երեսփ. Ժողովին։ Գ. Կասչիանի կ'ըսէ թէ 1901ին Իտալիոյ բնակչութեան բնական ճնումը հաղարին 7.38 էր, իսկ 1906 յունուարին ինկած է 6.1ի։ Մինչդեռ վերջին տասնըհինգ տարիներուն յաւելումը յառաջատական է Բիէմոնթէի, Լոմբարտիոյ, Լիկուրիոյ և Վենետիկի մէջ, ուր ձեռաբուեստը ծաղկեալ վիճակ մը ունի, միւս նահանգներուն մէջ իյնալու վրայ է։ Լաթիոմի մէջ հաղարին 17էն 10.6ի իջած է, Սիկիլիոյ մէջ՝ 10.75էն 2.7ի ևայնն։ Գաղթականները գալով, տարեկան մէկ միլիոնի կը հասնի անոր թիւը։

—Աւստրիոյ արքունիքը, Բիլիմանթին իշխանուհիին մահուան առթիւ, որոյնց փեսր. 7/20էն մինչեւ 12/25 մեռ սուգ պահել, իսկ փեսր. 13/26էն մինչև փեսր. 18/3 մարտ՝ փոքր սուգ։

—Լոնտոնի քաղաքապետը հեռագիր մը ստացաւ Ամերիկանց արքեպիսկոպոսէն՝ ծանուցանող թէ Բիսկոթընի երկրաշարժին պատճառած վնասներուն գումարն է յիսուն միլիոն ֆր.։ Նպաստամատոյց յանձնաժողովը նախապէս չորս միլիոն ֆր. կ'ուղէ. նաև կը խնդրէ Անգլիոյ կառավարութենէն քսանչորսնդ միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը։

ՇԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԼՈՄԱՆԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը դնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Աւստրիոյ, Սերբիայի ու Իտալիոյ դեսպանները և օտարազգի հիւրեր։ Ներկայներէն ոմանք արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՇՈՆԱԿԱՆ ՁՆԿԱՒՈՐՈՒՄ. — Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ չնորհուած արտօնութեամբ, Իտալիոյ դեսպան Իմբէրիալի մարքիզը, Ամերիկայի դեսպան Գ. Լայման և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան Բալլավիչինի մարքիզը պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհապառութեան։

ԻՍԼԱՄՆԻ նախարար Թիւրքան փաշա, ոչ հիւանդէր, ապաքինած ըլլալով, երէկ, կայս. Պալատ գնաց և հիւանդութեանը մէջ ցոյց տրուած հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատոյց։ Ն. Վսմամթիանը, այսօր, պիտի սկսի իր պաշտօնատեղին յանձնել։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ. — Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Գ. Տրքիէ և դեսպաններէ ոմանք, երէկ, ֆրանսական դեսպանատունը երթալով Գ. Բոնսթանի որպիսութիւնը հարցուցին։ Պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա և Էլչիի նախարար Թիւրքան փաշա ևս իրենց այցելութիւնը զրկեցին մեռնոյն նպատակով։

ՊԱՍԱՐԱՆԻ ՈՒ ՊԱԳԱՏԱՏԻ միջեւ երթեւեկիլիք փոքր չոգենաւերուն գնման համար կայս. սնձնական Գանձուն կողմէ պաշտօնեայ կարգուած է նաւային հաղարապետ Անմէտ պէյ, որ այսօր Կասքօ կ'ուղեւորի։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ ԴԷՄ.—Գերլինի բժիշկներէն մէկուն կողմէ հիւանդանոցի մասին հրատարակուած տետրակ մը Գերլինի օսմ. դեսպանատան կողմէ զրկուած ըլլալով, յանձնուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին։

Ե. ՊՈԼՍԱՆ ու արուարձաններուն մէջ ապակի, հայելի և այլն չմնելու համար ստացուած մենաշնորհին պայմանները գործադրուած չըլլալով, հարկ դատուեր է ջնջել, սակայն հրահանգ խնդրուեր է թէ իրենց աւանդ թողուած գումարը հարկ է ետ տալ թէ ոչ։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց որ այդ գումարը իրրեւ հաստատ արձանագրուի պատկանեալ նախարարութեան։ Նաև այդ մենաշնորհին վերաբերեալ գրութեանց մէջ եթէ օրինական չափին պակաս գրոշմաթուղթ կրողներ կան, ատոնց վերաբերեալ դրամական տուգանքները տէրերէն գանձուին։

ՇԻՆԵԲՐՈՒՈՒ ԿՑՈՒՈՒԹՅՈՒՄԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց որ նահանգներու մէջ եթէ քաղաքի մը բնակիչները տասը հազար հոգի ըլլան, չէնքերու կառուցման տուրքը պէտք է գանձել կ. Պոլսոյ թաղապետութեանց կողմէ սահմանած քանակութեան մէկ քառորդին համեմատութեամբ. իսկ հարիւր հազարէ և անկէ աւելիին համար ալ ամբողջը։

ԱՌՈՒՐԹԱԼԻԻ ԴՈԲՆՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Տուրքերու վարչութիւնները, կալուածներու և հողերու «ֆէրոդ»ի զրծողութեանց արտօնագիր տալու համար կալուածական տուրքի քսան տարուան ընկալագիրները կը պահանջեն։ Այդ մասին հրահանգ խնդրուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանէն թէ գործողութիւնները փութացնելու համար ի՞նչ ընել հարկ է։

ԱՏԱՂՋՆԵՐՈՒ մաքսատան Տնօրէն Մէհմէտ Շէվզը պէյ, որ հիւանդ էր, երէկ մեռաւ Պէյլէրպէյի մէջ։ Յուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուելով, մարմինը ամփոփուեցաւ տեղւոյն գերեզմանատունը։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ Իսքէնտէրունի մէջ մանանաճիւղ մը պիտի հաստատէ։

ԳԱԼԱԹԱՅԻ գաւառին նոր կառավարիչ Մէհմէտ Այի պէյ, երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՄԱՆԱՍՏԷՐԻՒ նախորդ կուսակալ Բէշիտ պէյի ամսական 7560 դրուշ յատկացուեցաւ՝ իրրեւ անպաշտօն վիճակի թոշակ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՆԵՐՈՒՆ ՏՕՆԸ.—Ամերիկան դեսպանատունը և ընդհանուր հիւպատոսարանը երէկ, դրօշ պարզած էին՝ Մ. Նահանգաց հիմնադիր Ձորձ Ուաշինկթընի ծննդեան տարեդարձին առթիւ, նաև հիւպատոսարանի դիւանները ալ փակ էին, վասն զի այդ օրը ընդհանուր տօնի օր է ամբողջ Ամերիկայի համար։ Ձորձ Ուաշինկթընն ծնած է 1732ին։

ԼՐԱԳՐԱՆԱՆ ՕՐՈՆՔԵԱՆ ՄԸ.— Ցունարէն Քոնսթանթինուբլիս լրագրին հաստատման քառասունչորսրդ տարեդարձը տօնելու համար յանձնաժողով մը կազմուած է, որ կը բաղկանայ պետական Խորհուրդին անդամ Քոքասիս էֆ.է, Օսմ. Պանքային ընդհանուր քննիչ Գ. Բարթալէ, սեղանաւոր Գ. Սիփնէոյէ և այլն։ Այդ յանձնաժողովը հանգանակութեան ձեռնարկած է՝ յիշատակ մը նուիրելու նոյն թերթին արտօնատէր Գ. Նիքոլաիտիսի։ Մինչեւ հիմա տասնըվեց հազար զրուշ հանգանակուած է. Օսմ. Պանքան քառասուն ոսկի նուիրած է և Ֆէշնէրի Պարարարքարանին խառն ժողովը ալ տասը ոսկի։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԻՆ անանձագրական վարձարանին կիցը գտնուած վեց հարիւր կանդուն գետին մը գնուեցաւ՝ ախոռները ընդարձակելու համար, որպէս զի անասնոց թիւը աւելցուելով, պաշարախտի չիճագեղին պատրաստութիւնը աւելնայ։

ԷՏԻՐՆԷՓԷՆ կը գրեն թէ նահանգին ամէն կողմերը առատ ձիւն տեղացեր է։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ մէջ օդերը նորէն ցրտելով, ջերմաչափը զերոյէն վար քսան աստիճան իջած է։

ՍԻՒԻՆԻ ջրանցքէն փեսր. 11էն 20 (Ն. Տ.) 128 նաւեր անցած են և 3,280,000 ֆր. հասոյթ գոյացած է։

ՊԱՐԻԶԻՆԵՐԸ, երէկ գիշեր, Մուսարեմ 10ի առթիւ սուգի արարողութիւններ կատարեցին Վատիկ խանի և ուրիշ խաներու մէջ։ Ներկայ գտնուեցան դեսպանը, դեսպանատան խորհրդականը ու պաշտօնեաները և միւս դեսպանատանց պաշտօնեաներն ոմանք։ Բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին և Պարսից Շահին համար։ Պարսիկները, այս առտու, ըստ սովորութեան Սկիւտար գացին, ուր Սէլիտ Սէհէյ Տէրէսիի մէջ սուգի արարողութիւններ պիտի կատարեն։

ՕՍՄԱՆՅԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ։— Լ. Հերրլ կ'ըսէ թէ Կայս. Կառավարութիւնը որոշած է հարկ եղած հրամանները տալ դատական իշխանութեանց, որպէս զի Յունաց Պատրիարքարանին ու մետրոպոլտարանները կրկնմ պարէնի և ամուսնական ուրիշ գործերու համար տրուած վճիռները իսկոյն գործադրուին վճռագիրներուն գործադիր ճիւղերուն կողմէ։

ՕՍՄԱՆՅԱՆ դեսպանին կողմէ, առջի գիշերը, տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցան Իտալիոյ ու Պէլճիքայի դեսպանները, անատաներու, հանքերու և երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա և այլն։

ԳԱՆԵՒՈՅԻ մէջ ու շրջականները, այս շաբթու, ձիւն չէ տեղացած, և թէեւ ցուրտերը կը շարունակեն, սակայն այնքան սաստիկ չեն։ Լեռները դեռ ձիւնով ծածկուած են։ Շրջակայքը տակաւին ճամբաները կատարելապէս բացուած չեն։

ԻՍԱԼԻՈՅ դեսպան Իմբէրիալի մարքիզը փեսր. 15/28ին արձակուրդով Իտալիա պիտի ուղեւորի։

ԱԳԱԲԱՆԱԳԻՐՈՅ մէջ փեսր. 7/20ին ժանտախտ մէկ դէպք ու մէկ մահ պատահեր են։

ՀՈՏՏԻՆ մէջ փետրուար 7/20ին տեղացիներէն հինգ հոգի մեռեր են ժանտախտէ. հետեւեալ օրն ալ վեց դէպք ու եօթը մահ պատահեր են։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ երկաթուղիին Ներորդ չարաթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար ասպէս եղած է.— Հայատար Փաշա-Էսքիսիրի գիծ (578 քիլոմէթր) 9,912 ֆր., անցեալ տարիէն 2,182 աւելի և միւս չարաթներէն ալ 2,656։ Իսկիշէհիր-Գոնիայի գիծ (445 քիլոմէթր) 5,005, նախորդ տարիէն 928 աւելի և միւս չարաթներէն 360 պակաս։

ԱՂԹԱՆԻԻ ՆԱՀԱՆԳ.— Զորեքչաբթի իրիկուն արտայոյզ տագամ մը տեղի ունեցաւ ռուսական Ընկերութեան Բորնիլով չոգենաւին մէջ՝ Օսմանյան կ. Պոլիս գալու միջոցին։ Նոր Նաւաստի Վասիլիի մտեցած պահուն երկրորդ նաւապետ Գ. Բուպէչքին և երրորդ նաւապետ Գ. Բարլովսքի, որոնց միջեւ երկար տարեկ է ի վեր խիստ մտերիմ բարեկամութիւն մը կը տիրէր, ճաշէն ետքը կը զուարճանային ճաշասրահին մէջ՝ մանաւանդ զարնելով Գ. Բուպէչքին, կ'երեւայ թէ օրուան աչխատութենէն յոգնած, ուզեց սովորականէն կանուխ քաշուիլ իր խցիկը եւ իր բարեկամին ներողամտութիւնը խնդրեց։ Գ. Բարլովսքի թախանձեց որ պահ մը ևս մնայ, վասն զի ժամանակը դեռ կանուխ էր։ Գ. Բուպէչքին պնդեց. ատոր վրայ Գ. Բարլովսքի սեղանի մը վրայ գտնուած փոքր հրացան մը առնելով կատակի համար սպառնալիք ըրաւ իր բարեկամին. պարապ կարծելով զէնքը, ըլլալով քաշեց. դնդակը մխուեցաւ խեղճ Բուպէչքինի կուրծքը, որ վայրկենապէս մեռաւ, առանց բառ մը իսկ կարենալ արտասանելու։ Ակամայ մարդասպանը, վիշտէն խելագարեալ, ուզեց միւսնոյն հրացանով ինքզինքը ոգնանել, սակայն, հրաշէնի պայթումէն չդոնուելու պաշտօնեաները հոն փութացան ըլլալով թող չտուին։ Բորնիլով առջի օրը կ. Պոլիս ժամանեց։ Բուպէչքինի մարմինը փոխադրուեցաւ Բանկալթի ռուսական հիւանդանոցը։ Թաղման համար ընտանիքին հրահանգներուն կը սպասուի։ Գ. Բարլովսքի տարադրութիւնը տակ կը գտնուի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսարանին, որ քննութեան ձեռնարկած է։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԳԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— 1322 (1907) տարւոյ փետրուար ամիսը վերջանալու մօտ ըլլալով, երբ որորդութեան չրջանը կը փակուի, Հանրային Պարտքի Թողեալ հասոյթներու Ընդհանուր Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ 1323 (1907) մարտ 1էն սկսեալ և մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն, որսորդութիւնն արգիլուած է։ Ամէն ատենէ որ հակառակ այս արգելքին, որսորդութիւն կատարուն կամ երէ ծախեն, գնեն կամ փոխադրեն դրուած արգելքի միջոցին, որսորդութեան կանոնագրի 38 և 40րդ յօդուածներու տրադրութեանց պիտի ենթարկուին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

7/20 փետրուար 1907 (1322) 5—1

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ Ի ԴԱՍՏԱՊԻԼ.

Ս. Պատրիարքը այս առտու ժամը երկու քառորդին չոգենաւով Դատարիլ զընաց, նախագահելու համար եկեղեցական արարողութեանց։ Շոգենաւը Դատարիլ հասնելուն, Ն. Սրբազնութիւնը նաւամատոյցին դիմէն դիմաւորեցաւ Թաղին քարտէին, քահանայից և Թաղ. Խորհրդոյ անդամներուն կողմէ։ Թաղեցւոց բազմութիւն մը կը սպասէր նաւամատոյցին մինչեւ եկեղեցի տանող ճամբուն վրայ։

Ն. Սրբազնութիւնը կառքով եկեղեցի առաջնորդուեցաւ և նախ Թաղ. Խորհրդարան իջնելով պահ մը հանգիստ առաւ։ Թաղ. Խորհրդարանին մէջ ներկայ կը գտնուէին քարտէին Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Դարեան, Աւագերէց Տ. Կարապետ Ա. քհնյ. Սանտայեան, Թաղ. Խորհուրդին առենապետ Սիմոնապետ Էֆէնտի Արապեան, Դատնիկ էֆ. Ճէվահիրճեան, Բարձեղ էֆ. Սիմոնյլեան. Ցետոյ Լուսաւորչեան, Հեթում էֆ. Սեթեան և ուրիշ գաղափարական ծանօթ ազգայիներ։ Ս. Պատրիարքը ամէնուն ալ պատշաճ խօսքեր ուղղեց և զոհունակութիւն յայտնեց Թաղ. Խորհուրդի ջանքերուն համար։ Ապա քարտէին և աւագերէցին առաջնորդութեամբ մտաւ եկեղեցի, ուր արդէն ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան առեւանէն մինչեւ տաճարին զուռը զորեր փռուած էին։ Ս. Պատրիարքը «Քրիստոս Աստուած» մաղթանքը արտասանեց ինչպէս նաեւ Թաղէոս Առաքեալին և Սանդուխտ Կոյսին ներբողը ըրաւ իր իսկ հեղինակած մաղթանքներուն, ուր խնդիրն եկեղեցական պատմութեան սրբազան բանաստեղծութեան ներդնումը ի յ

մօտաւորապէս 80,000 ֆր.ի։ Յովհաննէս էֆ. Մանուկեան վաւերական կտակ մը թողուցած է, որով իր հարստութեան մէկ մասը, 2—3000 ոսկի չափ, ազգին կը թողու, կտակատար կարգելով Ս. Պատրիարքը։

Այս կտակին դրդատրութեան համար հանգուցեալին կնոջը, եղբօրը ու քրոջը իրաւունքները ճշդելու, և ազգին կտակուած բաժինը ապահովելու համար՝ Ն. Սրբազնութիւնը յանձնաժողով մը կազմած է օրուն անդամներն են՝ Բաղ. Ժողովի դեր-ատենապետ Տիրան էֆ. Աչեան, Տիգրան էֆ. Բարամեան, Բարթող էֆ. Թէլեան և Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան։

Այս յանձնաժողովը երէկ նիստ գումարեց Դ.ալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և Թէլեան էֆ.՝ ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր՝ կարգաց կարգ մը վաւերաթուղթեր, կտակին պատճէնը եւայլն։ Յանձնաժողովին ներկայանալու հրաւիրուած են Սինէքիրիմ էֆ. Մանուկեան և հանգուցեալ կտակարարին պարագաները, վերջնական կարգադրութեանց վրայ համաձայնելու համար, որուն արդիւնքը Յանձնաժողովին կողմէ պիտի տեղեկացուի Ս. Պատրիարք Հօր։

ԼՈՒՐԵՐ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻՆ

Ն. Ս. Օծութեան հրամանով, փետր. 1էն սկսեալ բոլոր ծխական դպրոցներու (Նախակրթարաններ) մէջ պիտի դրուագրուի 93 յօդուածներէ բաղկացեալ կանոնագրութիւն մը, որ յօրինուած է 1900ի ծխական դպրոցներու կանոնագրութեան առժամեայ դպրոցական կանոններու և Սինօդի մէջ այլեւայլ կողմերէ և մասնագէտ անձերէ ստացուած կանոններու և տեսութեանց համաձայն։ Այս կանոնագրութեան համաձայն, իւրաքանչիւր եկեղեցական համայնք իր ծիսական, դպրոցական, եկեղեցական, բարեգործական բոլոր հաստատութեանց պէտքերը պիտի հոգայ։ Ծխական Ժողովներուն կրնան մասնակցիլ 21 տարեկանէ վեր եղող ազգայիները։ Ծխական կրնան ըլլալ առնուազն 6 ամիս եկեղեցւոյ մը անդամ գրուող անձեր։

*** Բաղաքին քահանաները համալսարանական, բարձրագոյն կամ միջնակարգ դպրոցներու չրջանաւարտ պէտք է ըլլան։ Գիւղական քահանաները առնուազն թեմական դպրոցներու չորրորդ դասարանը աւարտած պէտք է ըլլան։ միայն 100էն պակաս տուն ունեցող գիւղեր կրնան այնպիսի քահանաներ ունենալ, որոնք առնուազն թեմական հոգեւոր դպրոցին Բ. դասարանի չրջանաւարտ եղած են։

Մինչեւ 250 տուն ունեցող գիւղերը միակ քահանայ մը պէտք է ունենան. երբ գիւղի մը տուներուն թիւը 350ի կը հասնի, այն ատեն երկրորդ քահանայ մը ունենալու իրաւունք ունին։ Երրորդ քահանայ մը պահանջելու իրաւունք ունին այն գիւղերը որոնց տուներուն թիւը 600ի կը հասնի։

Ծխական Ժողովները իրաւունք ունին դպրոցներ և բարեգործական հաստատութիւններ հիմնելու և անոնց նիւթականը հոգալու։ Հոգաբաձուներէն և Ուսումնական Ժողովի անդամներէն կազմուած Խառն Ժողովները տեղական դպրոցական բարձրագոյն ատեանը կը համարուին և պարտաւոր են իրենց վճիռները ներկայացնել կեդրոնական Ուսումնական Խորհուրդին՝ մինչեւ թեմական տեսուչներու ընտրութիւնը։

Այսօր, Ս. Թադէոսի տօնին առթիւ, Ազգ. Պատրիարքարանը և թաղային վարժարանները փակ են։

—Դատաստանական Խորհուրդը իր չաբաթական նիստը գումարեց երէկ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Փոխանորդ Սրբազանին, և զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

—Ընդհ. Հայոց Ս. Հայրապետը մէկ անտուկ գիրք նուիրեր է Վանայ ընթերցարանին։

—Ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ Պարթեւ Թաղական Խորհուրդին կողմէ, Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան վաղն առաւօտ Պատարագ մատուցանելով թաղին Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյն մէջ, օծումը պիտի կատարէ «Ս. Միքայէլ Հրեշտակապետի» իւղաներկ պատկերի մը զոր գծած է ծանօթ նկարիչ Սիմոն էֆ. Յակոբեան։ Պալաթցի Տիկին Մէօնրիպէ Գասամաճեան նուիրած է այս պատկերը, որ պիտի զետեղուի նոյն եկեղեցւոյ աջակողմեան գաւիթին մէջ զոր 30-40 ոսկի ծախքով նորոգել տուած է Ստեփան էֆ. Թէլլեան։

—Բերայի Արհեստագիտական վարժարանին վարիչ Յարութիւն էֆ. Խումարեան և զոյգը՝ Օր. Մաաի խնդրած են Բերայի Թաղական Խորհուրդէն որ նախաձեռնութիւնն ստանձնէ Տիկնանց Խնամակալութիւն մը կազմելու այդ Հաստատութեան համար։ Արհեստանոցը, իր արդի կազմակերպութեամբ, առաջին վեցամեայ մը բոլորեց արդէն և անոր վարիչները կը փափագին որ Բերայի ծանօթ ընտանիքներու պատկանող Տիկնանց Խնամակալութիւն մը իր բարոյական աջակցութիւնը նուիրէ անոր զարգացմանն ու յառաջդիմութեանը, մէկ թաղ. Խորհուրդին հովանաւորութեան ներքեւ բնականաբար, որ իր օժանդակութիւնը չի զլանար անոր։ Ցաւալի է որ ներկայ բանաւոր առաջարկն ալ նպաստաւոր ընդունելութիւն մը գտնէ։ Յարութիւն էֆ. և Օր. Մաաի Խումարեան պատրաստելու ձեռնարկած են Արհեստանոցին վեցամեայ գործառնութեանց տեղեկագիրը, զոր պիտի մատուցանեն Բերայի Թաղ. Խորհուրդին։

—Գարակէօմրիւկի եկեղեցիին յատակաձեւը և զոյգ մը գունաւոր նկարները նախընթաց օր յանձնուեցան Ս. Պատրիարք Հօր, որուն դնահատման և հաւանութեան արժանացած ըլլալով, պէտք եղած դիմումը պիտի ըլլայ։ Պէնձեղէն անօթներու ծանօթ վաճառական Գարաթերաշ օղլու Վասիլաքի և Բրոտրմոս էֆ.ները, ինքնաբերաբար փափաք յայտնեցին Գարակէօմրիւկի եկեղեցիին զանգակը, ինչպէս նաեւ պղնձեղէնի վերաբերեալ ամէն պէտքերը նորելով։

—Դոնմէնեանք կ'իմանանք թէ Տիգրան էֆ. Պալտիկեան որ 17 տարիէ հետէ ուսուցչական և տեսչական պաշտօն կը վարէ Ռօտօսթոյի ազգ. վարժարաններուն մէջ, վերջերս հայերէնի այցելու ուսուցիչ կարգուեր է նաեւ քաղաքին Իտատիէ վարժարանին մէջ։

—Մանգու�կը ծանուցանէ իր այս առտուն թիւով թէ Պրուսայի Առաջնորդարանին հոգեւոր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող Եէնիճէ դիւղի բաղաքական ազգայիններէն մօտաւորապէս տասնըհինգ հոգի, այր ու կին, մայրենի եկեղեցւոյ գիրկը վերադարձեր են և թէ հարկեղած ձեւակերպութիւնները կատարուած են։

Ս. ՓԻԼԶԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Գէորգ էֆ. Բէլէկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 50 զրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս Տիկին Գոհար Ղազարեան։

*** Հանգուցեալ Տիկին Երմնէ Մովսէսեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Կարապետ էֆ. Մուրատեան 50՝ Կարապետ էֆ. Պալաճեան 50 զրշ.։

(Հոգաբարձութիւն)

ՕՐԹԱԴԻԳԻ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն համար լուսարար մը կ'ուզուի։ Փափաքողները կը հրաւիրուին ներկայանալ գիւղին Թաղ. Խորհրդարանը։

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊԵԱՆ

Ցիչատակութեան մեծապէս արժանի է, կայս. Բժշկական Ընկերութեան 1907-1908 տարեշրջանի առաջին Ժողովը որ տեղի ունեցաւ երէկ դիշեր. յիշատակութեան արժանի կ'ըսեմ, այո՛, որովհետեւ Հայ բժիշկ մը գերազանցապէս փայլեցաւ այդ Ժողովին մէջ, ընտիր ա՛չխատասիրութեամբ մը, որ էր՝ Բժշկական Ընկերութեան վիրաբուժական յինամեայ գործունէութեան պատմութիւնը։

Ժողովին կը նախագահէր Տօքթ. Տալլաս, որ խօսք առաւ նախ, և իրեւ նորընտիր նախագահ՝ կարճ բայց դեղեցիկ բանախօսութիւն մը ընելով, իր շնորհակալութիւնն յայտնեց Ընկերութեան անդամներուն, որոնց քուէներն այս անգամ ալ զինքը կը հրաւիրեն բազմիկ նախագահական աթոռը. դնահատեց իր նախորդին՝ Տօքթ. Մատթէոսեան էֆ.ի բեղմնաւոր նախագահութիւնը, գովեց անոր հիանալի եռանդը, որով Ընկերութեան 1906-1907 տարեշրջանի նիստերը նոր ոգեւորութիւն մը ստացան. խոստացաւ հաւատարիմ հետեւող մը ըլլալ անոր և հրաւէր կարդաց բոլոր անդամներուն՝ սիրով յարատեւել չաբաթական Ժողովներուն և Ջանալ գիտական լուրջ ուսումնասիրութիւններով Կայս. Բժշկական Ընկերութեան ապագայ պատմութիւնն աւելի փառաւորել։

Ընտիր բաղմութիւն մը գրաւած էր արդէն Ժողովասրահը, երբ նախագահը՝ առանձնական գործառնութիւններ և Տօքթ. Անթիբասի, Դամպուրջոյեան փաշայի և Տօքթ. Սեզգոսեանի միջեւ միջոյին քարերու մասին բացուած վիճաբանութիւնը աւարտելէն յետոյ, ամփոփ հրաւիրեց Տօքթ. Եաղուպեան էֆ.ն։

Տօքթ. Եաղուպեան պիտի կարդար տեղեկագիր մը Ընկերութեան յինամեայ վիրաբուժական գործունէութեան վրայ։

Երկու տարի առաջ երբ Ընկերութիւնն իր հաստատութեան յինամեակը տօնել որոշեց, ուզեց որ իր պատմութիւնն ալ գրուի այդ առթիւ։ Այդ պատմութիւնը հինգ մասերու բաժնեց. առաջին մասն էր՝ Ընկերութեան յինամեայ գոյութեան վրայ ընդհանուր ակնարկ մը, զոր պատրաստեց Տօքթ. Ավլօնիտէս և կարդաց զայն Յոդեւեանի օրը. երկրորդ մասն էր՝ Ընկերութեան բժշկական և մանկաբարձական յինամեայ գործունէութիւնը, զոր ստանձնած է Տօքթ. Զէմալուլիս. երրորդ մասն էր՝ ակնաբուժական գործունէութիւնը՝ զոր յառաջիկայ չաբթու պիտի կարդայ Տօքթ. Թանթամ. չորրորդ մասն էր Առողջապահական գործառնութիւնները՝ զոր կը պատրաստէ դեռ Տօքթ. Սբէրի. հինգերորդ մասն էր՝ Վիրաբուժական գործունէութիւնը, որ վիճակած էր Տօքթ. Եաղուպեանի։

Ու ո՞վ Տօքթ. Եաղուպեանէն աւելի կարող պիտի ըլլար այդ դժուարին ճիւղն ստանձնելու. Տօքթ. Եաղուպեան՝ որ բժիշկ ծնած օրէն ուխտեց վիրաբոյժ ըլլալ և որ՝ չա՛տ մը դժուարութիւններու կուրծք տալով կրցաւ երկար տարիներու ջանադիր ուսումնասիրութիւններով վիրաբուժական ճիւղին մէջ իրաւամբ փայլիլ այսօր, ու Կայս. Բժշկական Ընկերութեան վիրաբոյժ-անդամներու ստկաւաթիւ խումբին մէջ հետզհետէ առաջնակարգ դիրք մը գրաւել, ամէնէն յարմար, ամէնէն արժանաւորն էր արդարեւ այդ ճիւղին պատմութիւնը գրելու։

Եւ Տօքթ. Եաղուպեան յուսացուցածէն աւելի լաւ կերպով կատարած էր իրեն յանձնուած պարտականութիւնը։

Մեծակակ հատոր մըն էր գրեթէ Տօքթ. Եաղուպեանի աշխատասիրութիւնը. երկու ժամ տեւեց անոր ընթերցումը. ընտիր բանախօսութիւն մը, որ ո՛չ միայն Ընկերութեան վիրաբուժական մասին յինամեայ պատմութիւնն էր, այլ և ամբողջ Թուրքիոյ վիրաբուժութեան յիսուն տարուան պատմութիւնը։

Լուրջ ուսումնասիրութիւններով լի, գիտական լաւ հետազօտութիւններով ճոխ, պատմական կարեւոր տեղեկութիւններով ղեղուն երկարաշունչ աշխատութիւն մըն էր Տօքթ. Եաղուպեանի կարդացածը։

Երեք մասերու կամ լաւ ևս երեք չրջանների էր բաղնած նա, Ընկերութեան վիրաբուժական յիսուն տարիները 1857-1907։

Առաջին չրջանը, զոր Հնաւանդ վիրաբոյժ-անդամներու ստկաւաթիւ խումբին մէջ հետզհետէ առաջնակարգ դիրք մը գրաւել, ամէնէն յարմար, ամէնէն արժանաւորն էր արդարեւ այդ ճիւղին պատմութիւնը գրելու։

Եւ Տօքթ. Եաղուպեան յուսացուցածէն աւելի լաւ կերպով կատարած էր իրեն յանձնուած պարտականութիւնը։

Մեծակակ հատոր մըն էր գրեթէ Տօքթ. Եաղուպեանի աշխատասիրութիւնը. երկու ժամ տեւեց անոր ընթերցումը. ընտիր բանախօսութիւն մը, որ ո՛չ միայն Ընկերութեան վիրաբուժական մասին յիսնամեայ պատմութիւնն էր, այլ և ամբողջ Թուրքիոյ վիրաբուժութեան յիսուն տարուան պատմութիւնը։

Լուրջ ուսումնասիրութիւններով լի, գիտական լաւ հետազօտութիւններով ճոխ, պատմական կարեւոր տեղեկութիւններով ղեղուն երկարաշունչ աշխատութիւն մըն էր Տօքթ. Եաղուպեանի կարդացածը։

Երեք մասերու կամ լաւ ևս երեք չրջանների էր բաղնած նա, Ընկերութեան վիրաբուժական յիսուն տարիները 1857-1907։

Առաջին չրջանը, զոր Հնաւանդ վիրաբոյժ-անդամներու ստկաւաթիւ խումբին մէջ հետզհետէ առաջնակարգ դիրք մը գրաւել, ամէնէն յարմար, ամէնէն արժանաւորն էր արդարեւ այդ ճիւղին պատմութիւնը գրելու։

Երկրորդ չրջանը՝ 1871-1883 Հականեխական, այսինքն Լիսթերեան վիրաբուժութեան (chirurgie antiseptique) ժամանակները։

Իսկ երրորդ չրջանը՝ 1883-1907, զոր Նորակենցաղ կամ անմեխ վիրաբուժութիւն (renaissance chirurgicale ou la chirurgie aseptique) կը կոչէր։

Եաղուպեան հիանալի կերպով նկարագրեց ինչ որ կայս. Բժշկական Ընկերութիւնը իբրեւ վիրաբուժական գործառնութիւն արտադրած էր առաջին չրջանին մէջ։ Այդ չրջանին մէջ կայս. Բժշկական Ընկերութեան անդամները դեռ հին վիրաբուժութեամբ զբաղած են, սպեղանիներու կամ տպրուկներու կառչած. վերքերու մաքրութիւնը, ապտեխութիւնը չէ որ իրենց կեա նպատակին է, այլ ամենց չարաբաստ ելիվակը, որ այն ատենի վիրաբուժական նկատելի յաղթանակն էր դեռ. գործողութիւններ, յանդուգն վիրահատութիւններ չա՛տ ցանցառ են 1857-71ին. հա՛զիւ կը նշմարուին մէկ քանի որովայնահատութիւններ, անդամահատութիւններ, որոնց մէջ ամէնէն նշանաւորն է Տօքթ. Խրասանճեանի կտրած հատութիւններ, որոնց մէջ ամէնէն նշանաւորն է Տօքթ. Խրասանճեանի կտրած լեղուն մուրացկանի մը՝ որ ինչպէս գիտնանք՝ անոր համբաւը չընեց։

Երկրորդ չրջանը 1871-1883, Ընկերութեան վիրաբուժական բեղմնաւոր ժամանակն է, Լիսթերեան նեխաթափիչ վիրաբուժութեան առեւները, որ տասն կարգ մը օտար բժիշկներ վիրադարմանական այլ նորանոր գրութեան յարելով, կը համարձակին հաղուադէպ գործողութիւններ կատարել։ Ուրախարար է տեսնել որ այդ չրջանին մէջ Տօքթ. Մատթէոսեան Կ. Պոլսոյ մէջ գլխաւոր ռահվիրայ կը հանդիսանայ Լիսթերեան գրութեան և յանդուգն վիրահատութիւններ կատարելով, անոնց պատմութիւնը կը բերէ ներկայացնել Ընկերութեան նիստերուն։ Տօքթ. Բեռթիպեան, Նուրիճան, Փէշտիմալճը փաշա եւ չեն մնար այդ հանաքէն, և իրենք ալ ընտիր գործողութիւններով կը փայլին հոն։

Ամէնէն լաւ ու յառաջադէմ չրջանը սակայն 1883-1907ի չրջանն է, և Տօքթ. Եաղուպեան խիստ ճարտարօրէն, խիստ դիմանկարէն ի վեր հանեց անոր պատմութիւնը, զոր կարելի է կայս. Բժշկական Ընկերութեան պատմութեան ամէնէն նկատելի կէտը համարել։ Այս չրջանին է որ Կ. Պոլսոյ մէջ վիրաբուժական ճիւղը նոր դարի մը կը ստանայ, և ցայսօր պարզ բժշկութեան հետ խառն, կը սկսի ա՛լ իր առանձին գեւտիը, իր մասնաւոր աշխարհն ունենալ։ Այս չրջանին մէջն է՝ որ մեր Օգոստափառ Կայսեր՝ Վեհ. Սուլթան Ազիզ-իբն-Համիտ Բ.ի բարձր հովանաւորութեամբ մայրաքաղաքիս այլեւայլ հիւանդանոցներու մէջ վիրաբուժական մասնաւոր բաժիններ, դիտական վերջին վասարելագործութիւններով օժտուած վիրադարմանաւուններ կը հաստատուին, և ամէնէն յանդուգն գործողութիւնները կը կատարուին հետ ընդհետ, Տօքթ. ՃԷմիլ փաշաներու, Տօքթ. Դամպուրջոյեաններու, Տօքթ. Մատթէոսեաններու, Տօքթ. Լառտիներու, Տօքթ. Եաղուպեաններու, Տօքթ. Զարդարներու, Տօքթ. Խանճեաններու, Լայմներու չբոչնին է այս, ո՛ր ատեն Ընկերութեան մէջ տեղի ունեցած վիրաբուժական բանախօսութիւններն ու բանավէճերը ո՛չ միայն դիտական փառաւոր կնիք մը կը կրեն, այլեւ կրնան մրցիլ Եւրոպայի մէջ տեղի ունեցած նմանօրինակ պայքարներու հետ։

Տօքթ. Եաղուպեան յիշեց Համիտիէ մանկանց Հիւանդանոցին և պետական ուրիշ Հիւանդանոցներու վիրաբուժական ընտիր կազմակերպութիւնը, ֆիզիոսական, դեղմանական, անդլիական ու գերմանական հիւանդանոցներու վիրաբուժութիւնը, և նաեւ մեր Ազգ. Հիւանդանոցին վիրաբուժութիւնը որուն հետ թէեւ Տօքթ. Մատթէոսեանի ճարտարութեան համբաւը չա՛տ սերտիւ կցուած է, բայց խոստովանինք թէ Տօքթ. Եաղուպեանով ալ նոր թուական մը սկսած է այն։ Այո՛, Տօքթ. Եաղուպեան կրնանք ըսել թէ՝ Ազգ. Հիւանդանոցին առաջին մասնաւոր վիրաբոյժն եղած է 1890էն յետոյ, հոն սկսած է նա վիրաբուժական խիստ կարեւոր դործ մը, զոր Տօքթ. Զարդար կը չարունակէ ցարդ մեծ ճարտարութեամբ։

ՏՕՔԹ. Վ. Ց. ԲՈՐԳՈՄԵԱՆ

(Շարունակելի)

Մահագրեր

Այրի Տիկին Ազատնի Մ. Մարդարեան և Զաւակունք, Տէր և Տիկին Արշակ Կամսարական (ի Սուսան), Տէր և Տիկին Արամ Սարսպեան, Տէր և Տիկին Արմենակ Կամսարական և Տէր և Տիկին Տիգրան Կամսարական (Աղեքսանդրիա), Տէր և Տիկին Գրիգոր Մարդարեան (սեղանաւոր), Այրի Տիկին Ս. Խ. Մարդարեան, Օր. Մանեկի և Նունիկ Կոստանեան և Պէօրէքճեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զդառնադէտ մահ՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԻՍԿՈՒՀԻ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն երէկ գիշեր ժամը 5ին, ի խոր սուգ համակելով իր զաւակները, թոռները, փեսան և ամբողջ գերդաստանն ու պարագաները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, (կիրակի) ժամը 7ին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, ուր փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը, և պիտի ամփոփուի Շիշլիի Ազգ. Գերեզմանատունը։

Բերա, 10 փետրուար 1907

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի բերբերեն փետր. 21)

ՖՐԱՆՍԱ

ԴՈՒԱԼԻԶՄԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻՆ ԵՏԳԸ

ՌՈՒԱՆ, 20 փետրվար.— Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Բրէմանսօ Դանլիճը գէթ ժամանակի մը համար հանգիստ մնաց։ Խորհրդարանին մէջ երէկուան մեծամասնութեան նմանը տեսնուած չէր ցարդ։ Նոյն իսկ եթէ այդ մեծամասնութեան մէջ հաշուենք կեդրոնի 50 անդամները և մէկ քանի պահպանողականներ, դարձեալ 300է աւելի հանրապետականաց քուէները ի նպաստ Պոռանի հաշտարար քաղաքականութեան կը մնան, ինչ որ, առանց կեդրոնի անդամներուն ու պահպանողականներուն, ստուար մեծամասնութիւն մըն է։ Հանրապետական մամուլը ընդհանուր կերպով մեծ գոհութիւն կը յայտնէ Դանլիճին վերստին ամրացման համար։ Աղգայնական թերթերը մխիթարութիւն կը մնաւեն, կարծելով թէ Պ. Բրէմանսօ պարտուած է, թէ իր անձնական ազդեցութիւնը նուազած է երէկուան վիճաբանութեանց մէջ, ուր Պ. Պոխան կարեւորապէս նեսմացուց և մէկդի ըրաւ զայն։ Այս ազգայնական թերթերը նոյն իսկ կ'ուրախանան, ըսելով թէ Պ. Բրէմանսօ պարտաւորութիւն յանձն առած էր չխօսիլ և կարծիք չյայտնել։

Պ. Բրէմանսօ իր Դանլիճը կազմած ատեն շատ խիստ էր. բայց հիմա Սառիէին մը պէս կը վարուի իրեն հետ։ Սակայն ճշմարտութիւնը սա է որ երէկ Պ. Բրէմանսօ այն պատճառաւ չխօսեցաւ, վասն զի Պ. Պոխանի ճառին ազդեցութենէն ետքը պէտք չտեսաւ խօսելու, վասն զի լաւ բան մը չպիտի ըլլար եթէ երէկուան երեք ընդդիմախօսներուն Բոլ Մէօնթէլի, Սլարի և Կիյէսի պէս պարզ մարդոց հետ վիճաբանութեան մտնէր։ Կաթոլիկ կղերին հետ կնքուելիք պայմանագրոց մասին, ինչպէս Պ. Պոխան ըսաւ երէկ, բանակցութիւնները պիտի շարունակուին, և քանի որ կառավարութիւնը և Բարիզ քաղաքը եկեղեցւոյ չէնքերը վարձակալութեան պիտի տան, Սէնի կառավարիչն ալ պիտի վերսկսի Բարիզի արքեպիսկոպոսի հետ իր բանակցութիւնները։ Երեսփոխանական Ժողովը հաւանեցաւ ատոր, մինչդեռ Հռոմի հետ բանակցութիւններն արգիլեց։ Պ. Պոխան հաշտարար քաղաքականութիւն մը վարելով հանդերձ, միտքէ չանցներ բանակցութեան մտնել Վատիկանի հետ, ինչ որ կը խոնարհեցնէ նախարարութեան դիրքը։ Տարակոյս չկայ որ Բարիզի արքեպիսկոպոսը պիտի ընդունի Բարիզի եկեղեցիներուն համար պայմանագրութեան այն բանաձեւը զոր Պ. Պոխան, Պ. Բրէմանսոյի հետ համաձայնութեամբ առաջարկեց։ Եթէ քաղաքացիները ուզեն, այս բանաձեւը գործադրուելու մէջ ալ պիտի կրնայ ընդունուիլ։

ԳԵՐՄԱՆ ՌԱՅԽՍԹԱԿԸ

ԱՏԵՆԱԳՊԵՏԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 20 փետր.— Այսօր, Բայխսդակի Ս. ատենապետին ընտրութեան ատեն, կեդրոնը իրեր ընտրելի ներկայացուցած էր Պ. Շրանը, պահպանողականներն ու ազատականներն ալ կոմս Շդօլպէրկը, որ մինչեւ ցարդ Բ. ատենապետ էր։ Սոսնց առաջինը 164 և երկրորդը 214 քուէ ստացան։ Հետեւապէս կոմս Շդօլպէրկի Ա. ատենապետ ընտրութիւնը խնդութեան արտայայտութիւններով ողջունուեցաւ աջակողմէն և ձախակողմէն, և քրիստոնեաներ՝ կեդրոնէն։ Կոմս Շդօլպէրկ իր պաշտօնին գլուխն անցնելով հետեւեալ բանախօսութիւնը բրաւ.— «Տեարք իմ, ծանր և պատասխանատուութեամբ լեցուն այս պաշտօնը զոր կը վստահիք ինձ, քաղաքական արդի կացութեան բերմամբ, պատասխանատուութեամբ ա՛լ աւելի ծանրացած է։ Այս պատճառաւ պէտք է յիշենք և գնահատենք իմ նախորդիս՝ Պ. Պալէսդրէմի գործունէութիւնը, բարձր արժանիքը, և իր անձնական սիրելիութիւնը, որոնք կատարեալէս անհամեմատելի են. (հատանութեան ձայներ կեդրոնէն՝ որուն կը պատկանէր Պ. Պալէսդրէմ) բայց չեմ ուրանար թէ ատենապետը ա՛յն ատեն կրնայ պէտք եղածին պէս գործել, երբ Խորհրդարանդ աջակցի իրեն. այս պատճառաւ ձեր աջակցութիւնը կը խնդրեմ։ Տեարք իմ, ես կը փափաքիմ որ իմ պաշտօնս կատարեմ անկախ ո և է կուսակցական ուղղութենէ։ Պիտի ջանամ պահել Խորհրդարանիս արժանապատուութիւնը և պիտի աշխատիմ անոր գործելու եղանակին արագ ընթացք մը տալ։ Եթէ իմ կարողութեանս սահմանին դուրս գործերու հանդիպիմ, այն ատեն ալ կը յուսամ թէ պիտի ըսէք ինձ համար. «Բարի կամքը չի պակսիր իրեն»։ (Բայխսդակի նորընտիր ատենապետ կոմս Շդօլպէրկ վէրմիկերսդէ, իրաւաբանութեան ուսանող, քիչ օրէն կը լրացնէ իր 67րդ տարիքը։ Մնած է Գերլիցի մէջ 1840 մարտ 4ին։ Հալի մէջ ուսում առած է. և 1866ի և 1870ի պատերազմներուն մասնակցած է իբրեւ սպայ։ Բէօնիկրէյցի մէջ ծանրապէս վիրաւորուած է։ Բայխսդակի մէջ երեսփոխան եղած 1 1877էն մինչեւ 1881, 1884էն մինչեւ 1893, և 1894էն ցայսօր։)

ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փետրուար 21

ԼԱ ՀԱՅԷՏ ԴԵՊՊԱՆԱՆԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Հռոմէն առնուած տեղեկութեանց նայելով, քիչ օրէն Իտալիոյ մայրաքաղաքը պիտի ժամանէ ռուս պատուիրակ Պ. ոը Մարթէնս՝ Լա Հէյի երկրորդ Դեսպանախորհուրդին նկատմամբ բանակցելու համար։ Պ. ոը Մարթէնս պիտի տեւակցի Նախարարապետ Պ. Ռոլիդդիի և արտաքին գործոց Նախարար Պ. Դիդոնիի հետ։ Միանգամայն Սպանիոյ կարդինալն ալ պիտի ստանայ Դեսպանախորհուրդին Նշանակութիւնը, վասն զի Հռոմի սպանիական դեսպանը պաշտօն ստացած է յայտնելու իր կառավարութեան հայեացքը, Ռուսիոյ կողմէ յայտնուած այն փափաքին հետեւանքով որ լանակցութեանց պաշտօնը յանձնուի՝ Պ. ոը Մարթէնսի. անցնելիք երկիրներէն մէկը գտնուող սպանիական դեսպանի մը։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ բանակին ամբաձիգ զինուորաց երկու առաջին գունդերը, որոնք Սարտենիոյ կիսաբաժինը կը կազմեն, ամէն տարի տարբերութիւն ունին հոգեհանգիստ կատարել տալ Սան-Բիէթրոյի դուքս Ալպերթօ ձէնովէյէ զօրավարին, որ նոյն կիսաբաժնին հրամանատարն է եղած, և 1776ին մեռնելով երկու հարիւր հազար ֆրանք կտակած է յիշեալ գունդերուն։ Այս տարի ալ, փետրուար 19ին առտուն, սոյն կրօնական հանդէսը տեղի ունեցաւ Սանթա Մարիա-տէլլի-Անճէլի ընդարձակ եկեղեցւոյն մէջ, որ Դիոկլետիանոսի բաղանեաց աւերակներուն վրայ շինուած է, Թէրմէնի թաղը։ Հռովմայ եկեղեցականներուն լսատգոյն երաժշտականները իրենց խումբերով մասնակցեցան երգեցողութեանց։ Եկեղեցւոյ կեդրոնը փառաւոր մահաբեմ մը կը բարձրանար, մոմերներով և զինանշաններով զարդարուած։

Ներկայ էին գրեթէ բոլոր գունդերու հրամանատարներ և ներկայացուցիչներ, պետական նշանաւոր անձնաւորութիւններ և բազմաթիւ բարձր դասակարգի փիկիններ։

Հիւրամեծարութիւնը կը կատարէին ոմբաձիգ գունդերու սպաներ, իսկ ընդարձակ եկեղեցւոյն մէջ չարուած էին երկու գունդերէն մի մի վաշտ, իբր 1500 զինուորներ, հանդիսական համազգեստով և զրահանդէսներու կերպով բարեւի կեցած հրացանը ձեռուընին։ Պատարագի նուիրական պահերուն ամբողջ վաշտերը զինուորական բարեւի չարժումները կատարեցին։

ՅՍՕՐՈՒՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀՈՆՏՈՒՐԱՍԻ ԵՒ ՆԵՐԲԱՍԿՈՒԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

ՈՒԱՇԻՆԳԹՈՆ, 22 փետրուար.— Նիքարակուայի զինուորները հիմա արագ կը յառաջանան Հոնտուրասի մայրաքաղաքին վրայ։ Այս վերջին քաղաքը կը պատրաստուի մեծ ընդդիմութիւն մը ընելու յարձակողներուն։ Փոքր ընդհարումներ կը ծանուցուին Նիքարակուայի զինուորներուն և Հոնտուրասի բանակին յառաջապահ կէտերուն միջեւ։ Մինչեւ հիմա այս վերջինին զինուորները պաշտպանողականի վրայ կը մնան։

ՈՒԱՐԻԶ.— Այս տեղի Նիքարակուայի դեսպանը կը ծանուցնէ թէ Հոնտուրասի կողմէ նոր գրգռութեանց հետեւանքով է որ Նիքարակուայի զինուորները կը քաշուին Թուս-Սիկալպիայի վրայ՝ Հոնտուրասի մայրաքաղաքը։

ՈՒԱՐԻԶ.— Դիմիներու խարդախութեան խնդրոյն համար կատարուած վիճաբանութիւնները բուռն բանավէճերու պատճառ եղան։

—Իբրանայի Երեսփ. ժողովը, Բարաուչչիի մահուան առթիւ, ջերմ ցաւակցութիւն յայտնեց Իտալիոյ։

—Նորվէկիացի երկրախոյզ Ամունդզէն Բարիզ կը ժամանէ, ուր մեծ պատիւներով պիտի ընդունուի։

ՈՒԱՇԻՆԳԹՈՆ.— Մերակոյսը նորէն վեց հարիւր միլիոն ֆր.ի վարկ մը քուէարկեց Նաւատորմին համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Մէջի մէջ ծաղկախտ երեւան ելած է։

— Զանազան տեղեր Ռէն գետը յորդեցաւ. մեծ վնասներէ կը վախցուի։

ՍԱՀԱՆՆԻՍԹԱՆԻ.— Պոթա զօրավարին յանձնուեցաւ նոր նախարարութեան կազմութիւնը։

ՍՈՖԻԱ.— Այս տեղի համալսարանին պետական հսկող Տօքթ. Պոսթրուէմ մեռաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պերլին չդրենաւին արկածը մեծ յուզում առաջ բերաւ Լոնտոնի մէջ։ Ազատուողներէն ոմանք սրտայոյզ մանրամասնութիւններ կը հաղորդեն։ Օդնութիւններ զրկուած են՝ իբրեւ ազատարար։ Հինգ հոգի ազատուեր են։ Կ'ըսուի թէ ողջ մնացած ուղեւորներէն մէկ քանին կը գտնուին նաւին այն մասին վրայ որ ընկղմած չէ։ Կ'ըսուի թէ Թէնոր Վան Տիք ալ խեղդուած է։

—Մինչեւ հիմա 35 դիակներ գըտնուեցան։

—Տասը հոգի մեռան փոթորիկին հետեւանքով։

ԲՈՍՏՈՆԻ.— Նորվէկեան եռակայմ առագաստաւոր մը նաւթլանի արեւմտեան եղերքին վրայ ընկղմեցաւ՝ բոլոր նաւաստիները։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ զինուորական կլմտացոյցին մէջ, 1907—1908 տարեշրջանի համար, 27,760,000 անգլ. ոսկի ծախք նշանակուած է, նախորդ չրջանէն երկու միլիոն պակաս։

ԼՍ. ՀԷ.— Հոլանտայի կառավարութիւնը այսօր պաշտօնապէս յայտարարեց թէ պատրաստ է յունիս 1ին ընդունիլ պատուիրակները՝ խաղաղութեան երկրորդ Դեսպանախորհուրդին համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտերու

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Տան ընտրեալ լուսատիպ պատկերներ, գործ անմահ նկարչներու (Կիրլանտայիո, Միքէլ Անճէլօ, Ռաֆայէլ, Թիցիանօ, Ռիւպենս, Վան Տիք, Հօֆման, Տորէ եւայլն) բոլորովին ձրի պիտի տրուին ամէն մէնոնց որ գնեն մէկ օրինակ

ԹԱՐԳՄ. ԵՒ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
Ս ՔԻԵՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
Ա.Լ. Վ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ

Դիւն լաթակազմ 30 դահեկան — Թղթակազմ 28 դահեկան, անդրեղէ։ Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։

Կեդրոնատեղին՝ Մ. Պ. Սիրունեան
Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Եալչըզ Խան

Դաւառներէ և արտասահմանէ եղած յանձնարարութիւնք անյապաղ կը կատարուին։ 10—4

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ.

Ազդ.—1890ի 4% Բանսոյիսէ օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերը եթէ երբեք չներկայացուին մինչեւ 28/13 մարտ 1907, ջնջուած պիտի համարուին։ 9—5

Կ. Պոլիս 2/15 փետր. 1907

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Թողեալ Հասոյթներու Ընդհանուր Տօրէնութիւնը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ ստորեւ նշանակուած գէտին և լիճերուն ձկնորսութեան տուրքին վարձակալութիւնը, ինչպէս նաեւ Աստաբազարի գաւառակին մուշտակաւոր կենդանեաց մորթերու տուրքին վարձակալութիւնը, որուն պայմանաժամը փետրուարի վերջը կ'աւարտի, յիշեալ տեղերու Հանր. Պարտքի գործակալութիւններու կողմէ առուրդի դրուած է՝ ձկնորսութեան տուրքի վարձակալութիւնը երեք տարուան պայմանաժամով, և մորթերուն տուրքինը՝ մէկ տարուան պայմանաժամով, սկսեալ 1 մարտէն (1323 (1907)։

Աւասիկ վարձու տրուելիք ձկնորսութեան տուրքերուն մանրամասնութիւնները.—

1. Ձկնորսութեան տուրք Բավիարի, որ Սաքարիա գետին մաս կը կազմէ, և ան՝ Բարա-Սու գիւղախումբին մէջ կը գտնուի, Աստաբազարի գաւառակ (Իլմիտ)։ Այդ տուրքերը, ասկէ առաջ, Զիլ հիճէճ 19ին, երեք տարուան համար վարձակալութեան տրուած է 38,500 ղրուշի։

2. Ձկնորսութեան տուրքերը Աճի-Սու լիճին, սահմանակից ունենալով Աք-Կիւրկէն և Եանրք-Տէրէ՝ Իշմիսի գաւառակին մէջ։ Այդ տուրքերը ասկէ առաջ վարձակալութեան տրուած էին 7510 ղրուշի երեք տարուան պայմանաժամով։

3. Սաքարիայի ձկնորսութեան տուրքերը, գետին այն մասին ընթացքէն դուրս, որ կը գտնուի Բարա-Սու գիւղախումբին մէջ՝ Աստաբազարի գաւառակին (Իլմիտ) ենթակայ։ Այդ տուրքերը նախապէս վարձու տրուած էին 1500 ղրուշի՝ մէկ տարուան պայմանաժամով։

4. Ձկնորսութեան տուրքերը Պաշ-Պազաքլավայի և իր յարակից մասերուն՝ Աստաբազարի գաւառակին մէջ, ինչպէս նաեւ Օքճի-Տէրէի, Բէօքճի-Վիրանի, Աք-Կէօլի, Քամիշ-Կէօլի, Բէօր-Սաքարիայի և Փէօրրիի՝ Բանտէրէ գաւառակին մէջ վարձակալութեան տուրքերը։ Ասկէ առաջ այդ տուրքերը երեք տարուան համար վարձակալութեան տրուած էին 39500 ղրուշի։

5. Աստաբազարի մուշտակաւոր կենդանեաց մորթերու տուրքին վարձակալութիւնը, որ նախապէս 2571¼ ղրուշի վարձակալութեան տրուած էր մէկ տարուան համար, անցեալին պէս դարձեալ մէկ տարուան պայմանաժամով վարձու պիտի տրուի։

Ամէն անոնք որ Կ. Պոլսոյ մէջ կ'ուզեն մասնակցիլ այդ առուրդներուն կամ տեղեկութիւններ առնել վարձակալութեան պայմաններուն վրայ, կրնան Հանր. Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութեան (Ձկնորսութեան ճիւղ) դիմել։ Նաև պարտաւոր են կանոնական երաշխաւորութիւնը տալ։ 13—7

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
27/9 փետր. 1907 (1322)

Ա.ԶԴ.—1323 տարուոյ Մարտ ամիսը մօտեցած ըլլալով, երբ ոգելից ըմպելիներու տուրքին առաջին վճարումը կը կատարուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի Թղթակալ Հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ և չրջակայքը հաստատուած ոգելից ըմպելի ծախողները, այս մասին պատրաստուած կանոնագրին 10րդ և 14րդ յօդուածներուն համաձայն, պարտին Փետրուար ամսուն մէջ ամբողջ ներկայանալ ոգելից ըմպելիներու տեսչութեան, որ Կ. Պոլսոյ մէջ Զէյնարանի վերին յարկը հաստատուած է, կանոնական հրամանագիրը ստանալու համար։ Ամենք որ յառաջիկայ Մարտ 1էն առաջ չենն ներկայանար, և ոգելից ըմպելի կը ծախեն առանց արտօնագրի, օրինական միջոցներու պիտի ենթարկուին փետր. ամիսը լրանալուն պէս։ 14—6

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Ալեխսանդրիա, Գահիրէ, Սալոնիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վօլօ, Շիբա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և ամանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառականներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը դեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուբեռիացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական դրամներով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական դրամներ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնարարներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթուղթեր կը պահէ, ամանդ ձեւով և ուղուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գնանէ և դեղչի գործողութիւններ ալ կատարէ։

Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղմուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Ամանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իրեր ամանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուղուած ատեն դրամ քաշելու պայմամբ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ » » 4 —
Երկու » և աւելի 5 —

Ամանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տեսակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յանձնարարներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր ամանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի ամանդ դրամ մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնաւոր վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 25 ղրուշ ոսկեղրամ։ 50—34

ՇՈՂԵՆԱՒԱՇՏԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍ.

Ն. ԲԱԳԷ ՍՐԸՆԿ.

ՍՊԱՍԱՒՈՐ ՇՈՂԵՆԱՒՈՐ

Փետր. 25ին, Ֆրեժի, Սեւ ծովէն
Մարտ 5ին, Սիրասսի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Փետր. 26ին, Ֆրեժի, Մարսիլիա։
Մարտ 6ին, Սիրասսի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք

Ա. կարգ արիզի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—8 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Mars 1906ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Mars 1906ին
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադեխանդրիա, Գահիրէ, Դամասկոս, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանչեսթր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ յանձամբ կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև մուս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Ամանդներ կ'ընդունի ի սես ժամերի և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղմանուորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքը Սալոնիքի փոքր վճարումներու համար ալ խնայողական Մասուկ մը, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—10

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ
Société Producteur du France, Pérs
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԲԵՐԱ.

Ամենաբարձր գնահատումներու արժանացած գաղագաձ տարեւոտահանդէսներու մէջ։

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամէն չատ քիչիկնա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժիրական հոդի քաղուած տուկի տունկերով։ Իր կազմուիլը ու հակատանդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առտուն ճաշէն առաջ կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարեբար ազդեցութիւն մը յուսնեայ։ Այդ ըմպելիին չնորհիւ՝ մարդուս ոգեւոր ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդ չերծ կը մնայ։

Ծանօթ. — Անխիղճ մրցիկ մեր վաճառասիրը կեղծած ըլլալնուն, Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յանախորդներուն խորհուրդ կուտանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել։ որպէս զի կեղծերը չառնեն։ պէտք է պահանջեն որ շիշերը Բէնիօն տէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն։

Մեր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ։
Պ. Պ.

Բ Պոնոմի Ղալաթիա
Ա. Ռէգքիա »
Էքզոնոմիք Դոօքեռաթիվ Ղալ. Բերա եւ Գալատիա
Ռոզարիօ Միւսանէ Ղալաթիա
Բարատօրէյօ եւ Մէլէթիատիս »
Ժ. Սթավրօրէյօ »
Սթավրօրէյօ Եղբարք
Բօթթաքի Եղբարք
Վէնան Դասապեան (դեղվ.) Կ. Պոլիս
Մէկիէտ Բեռիմ
Տ Մեզիքի որդի եւ Ընկ
Մ Մէզիքի
Թ Լիսս
Պ Եէֆէրեան
Ժ Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.
Էմիլ Լանդրիու Բերա
Տէմէթրաքօրէյօ եղբ. ք եւ Ընկ
Թ Սարէնեան Բերա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Պօն Մարչէ Բերա
եւն եւն եւն. 50—7

Khedivial Mail Line
(Բէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ
Նաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Ադեխանդրիոյ միջեւ.

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Կաթլէսի կիրակի, 24 փետր. 1907 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 4ին, Ադեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 26 փետր 1907 (Ը Ե) կէս օրէ ետքը, ժամ երեքին պիտի մեկնի Ադեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէոն։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէճիի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ 2|14 եւ 320 Ապրիլ 20 ուսկեր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նաղլը խան, Հէզա էֆէնտի, թիւ 14, Բօօքէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պանչէ Գարու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սաաոք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գարու Թիւ 10։
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գարու, Իզմիր փողոց։
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան։
Գատրգիւղ, Քեամիլ էֆ., շուկայի հրապարակ։
Գատրգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Էրէնգիւղ, Թէօդոսոս Իսանիտէս, Նամատկատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէյնաիք, Բ. Սօմմարիբա։
Մեծ Կղզի, Բէսալ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիսէս, կայարանի հրապարակ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 50—49

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեղերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցի խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	1,666 666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	154,666 666 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	400 728 000 »
1904 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	65 224 946 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին. Ազարեան խան Վօյվոտա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզզատէ խան. Աչքը Էֆէնտի ճատտէսի. Թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ 11 50—10

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ
ՍՈՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՂԵՆԱՒԻՔ
ԸՆԴՄԷՋ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսէսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիտս	4311	Հիտալկա	1531	Մարսէլլս	3709	Սաքֆս	1119
Սէլէքթ	3607	Տոմինս	938	Հինտու	3729	Միքատս	3557	Տիբիս	1735
Անճէլս	1541	Տուրս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1957	Սիլվիս	119
Սթիսքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպլեդ	595	Մոնդէպէլլս		Սցէբա	1203
Պասանս	1822	Տիրամս	504	Իակս	2354	Մուցիլլս	3419	Թասսս	1823
Պորտիս	1264	Էպքս	3464	Իտանս	5 40	Նէքտ	1 33	Թ. Ուիլսոն	1546
Պրիֆալս	448	Էլսաքատս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	4100	Թոքիս	3837
Դէյլս	1371	Էրսքս	843	Ռէլէս	1058	Է.Դ.Թ.ացիս	4036	Թոլէս	1470
Գալիբսս	1837	Ֆիտս	954	Ռօբրին	2307	Օրլանս	1535	Ուրպին	242
Գաբէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Ռոմնս	1700	Պալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գազս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	Սալս	510	Վոլս	1289
Զիքակս	2729	Ֆրանչիսքս	1582	Լէբանթս	2272	Ռիալես	3329	Վ.քլիֆուզն.	239
Սօսէթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Ռինալտս	1553	Զէնս	1350
Գոլորատս	4235	Կիլանս	1143	Լորէնցս	3191	Ռոլլս	1613	Զէնս	1200
Գոնկս	2905	Կոզս	1011	Մալմս	724	Ռօճէս	1789	Թարս	
Գորսս	895	Կրանս	1695	Մարէնկս	1478	Ռոզպիտս	136	Մայոն	

Ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս հասած են.
Թալզս շոգենաւը, նաւապետ Սաքլէրէն։
Ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս կը սպասուին.
Վասֆս շոգենաւը, նաւապետ Հէրբարթ, մարտ 2ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԻԶՕՏ
Թիւ 22 24, Բիւլիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—18

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՂԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Նաբաթական երթեւեկութիւններ
Փետրուար

Դշ. 6|19 Իզմիր, Պիրէոն, Ադեքսանդրիա, մինչեւ Աղեքսանդրիա ամէն տարի ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բուրսայի ու Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 6|19 Իզմիր, Սմիռնա, Սամսոն, Օրտու, Քարասունա, Տրապիզոն Բիզէ, Պաթում, մինչեւ Բիզէ առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 7|20 Սէվաստոպոլ ժամը 10ին։
Եշ. 8|21 Օտեսա ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Արիմ-Կովկաս, Արիմ, Ազով, Օտեսա-Բէլբոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Եշ. 8|21 Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա, Իրիկուան ժամը 4ին։
Ուր. 9|22 Տարանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Բիրիս Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռ-Սաիտ, Ադեքսանդրիա, Իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 10|23 Օտեսա, Իրիկուան ժամը 4ին։ 50—15

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՄՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆրանկ,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն
ֆրանկի չափ։

ԳԻԼԵՍԱԲՈՐ ՊԱՆՔԱՆԵՆԸ

Վճարումները ոսկեղրամ ըլլալու են։ Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վիներ Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վայ գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին տակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ. հետեւեալ կերպով.

3	օր	100– 150	ոսկի գումարի համար
6	»	151– 200	» » »
10	»	201– 500	» » »
15	»	501–1000	» » »
30	»	1001 և անկէ վեր	» » »

Վիներ Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տեսակին պարունակած գումարը։

Վիներ Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնայակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը ջոկելու։

Խնայողական Սնուցեալեն զատ։ Վիներ Պանք Ֆէրայն կը գտնի նաեւ տեղական ուրիշ գործառնութիւններով

ՄՕՍ
ՇՈՂԵՆԱՒԱՇՏԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սկոթ	Նայագարթս
Միլեթս	Էմքյսիս
Բարսոս	Գոլգիթս
Թէյլար	Մօտրիս
Նարպօճ	Յորիթ
Նավարին	Ֆարսս
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, Նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, էլեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թիւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ սդեղիթ

Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 5
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութենց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հասնելու համար՝ իրենց հրահանգները առ չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները ասանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՒԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պանչէ գարու, Պոլիս
ՃԷՄՍ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—39 31 Ճէմս Սդրիգ, Լիվրբ ալ.

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

ԲՐԼԷՏԻ ՖՈՆՍԻԿ ԼԷՖԻՍԻԷՆԻ 3%
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԳԻՐՆԵՐ
1886ին եւ 1903ին հրապարակ հանուած
ԱՄՈՐԹԻԶՄԱՆԻ ԹԻՐԱԺԸ
1907 Մարտ 1ին

Օսմ. Կայս. Պանքան իր կեդրոնատեղիին և Պոլսոյ ու Բերայի իր մասնաճիւղերուն մէջ չափաւոր բրիմով կ'ապահովագրէ այդ պարտաթղթերը ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարման վնասներուն։ Հիմնական գներուն համաձայն, առաջ եկած վնասը 88 ֆրանք պիտի ըլլայ առաջին չրջաբերութեան պարտաթղթերուն համար, իսկ 338 ֆրանք, իսկ 19 ֆրանք վնաս երկրորդ չրջաբերութեան պարտաթղթերուն համար, որոնց իրաքանչիւրին գինն է 269 ֆրանք։ 20—15

Աւրանաւէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԹՔԹԼ ՄԱՅՈՐ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը
ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

ԺԲ.
ԵՐԿՈՒ ՀՐԱՇԱԼԵՂՆԵՐԸ

Այնուհետեւ Տորնաք և իր կինը հանգստացան։ Բրիսթիան կը պատուէր զանոնք իր բարեկամութեամբ և մտերմութեամբ, ինչ որ հպարտութիւն կը պատճառէր երկուքին ալ։ Իրենց չինական խորամանկութեամբ՝ երկար ատենէ ի վեր կառած էին այդ այցելութեանց նպատակը։

Բանից այնպէս պատահեցաւ որ բոժիշկը առանձին գտնուեցաւ Նորատի աղջկան հետ. զէթ ինք այնպէս կը կարծէր...

Երիտասարդ բժիշկը հանդիպ կը զգար իր չուրջը տեսնելով Ռօզ-Լիզօնի երեսեւեր և կը փորձէր անոր յուզումը տեսնել, երբ առանձին կը մնային։

Բայց Ռօզ վրդոված չէր թուեր բնաւ։ Իր առտնին գործերով կը պարապէր սովորական հոգատարութեամբ, իբր ոչ-կից Լուիսի, որ տակաւ կը դանդաղէր իր աշխատութեանց մէջ։ Այսպէս՝ դեռատի աղջիկը ինք կը տանձնէր յոգնեցուցիչ աշխատութեանց մեծ մասը։ Բրիսթիան չէր համարձակեր Ռօզի յայտնել թէ գիտէ իր գաղտնիքը... Իր պարտականութիւնը, ընդհակառակը, ծածկել էր այդ գաղտնիքը։ Բայց որովհետեւ Լիզօն չէր գիտեր թէ բժիշկը տեղեակ էր այդ գաղտնիքին, Բրիսթիանի համար առաւելութիւն մը էր ասիկա։ Բժիշկին ըրած բոլոր խօսքերը ներշնչուած էին սա պարագային թէ Ռօզի ծննդեան գաղտնիքին տեղեակ էր, մինչ դեռատի աղջկան պատասխաններէն ալ այնպէս կը հասկցուէր թէ իր ներկայ վիճակին մէջ պիտի մնար միայն։

— Այ աղէկցած էք, Լիզօն, և աւելի քան երբեք գեղեցիկ...

— Օ՛հ, գեղեցիկ մի, պարոն տոքթէօր, չատ ներողամիտ աչքերով կը դիտէք զիս, ըսաւ Ռօզ։

— Այո՛, այո՛, չատ գեղեցկացած էք Լիզօն։ Զէք գուշակեր թէ այս կողմերը ի՞նչպէս կ'անուանեն ձեզ...

— Ինչպէս, տոքթէօր...

— Դիւային գեղեցկութիւն,...

— Ինչո՞ւ համար այդպէս. կը հաճի՞ք ըսել։

— Որովհետեւ վտանգ մըն էք հանրային անդորրութեան համար, ըսաւ բոժիշկը ժպտագին։

Ռօզ-Լիզօն կարմրեցաւ։ Բայց ո՞ր աղջիկ հանդգնք չզգար իրեն ուղղուած մեծարանքէ մը։ Սակայն դեռատի աղջիկը պատասխանեց.

— Արդարեւ, լսած եմ որ այդպէս կը յորջորջեն զիս։

— Դուք իսկ կը վկայէք։

— Բայց միայն ես չեմ այդ մակդիրն ունեցող... Աւելի արժանաւորը կայ... Ժէրմէն Մարպերուի համար ալ այնպէս կ'ըսեն...

— Աղօրեպանուհի՛ն, հարցուց Բրիսթիան։

— Այո՛։

Այդ անունը լսելուն՝ բժիշկը վրդովում մը զգաց։ Սակայն հանդարտեցաւ իսկոյն։ Դեռատի աղջիկը մանաւոր դիտաւորմամբ մըն էր որ իրենց միջեւ ցցած էր աղօրեպանուհիին կրկնում դէմքը, թէ պարզ դիպուածի մը արդիւնք էր այդ սկարկուութիւնը։

— Ստուգիւ, այդպէս կը կոչեն աղօրեպանուհին, ըսաւ բժիշկը երազկոտ... Ինչո՞ւ համար երբեմն տարբեր իմաստներ կ'ընծայեն այդ մակդիրին։ Դուք, Լիզօն, քարին Աստուծոյ գեղեցկութիւնը կը ներկայացնէք... մինչ միւսը, բուռն ու կրքոտ, դիւային գեղեցկութիւնը կը ներկայացնէ...

Կարճատեւ լռութենէ մը յետոյ, Բրիսթիան յարեց.

— Այրերը, մանաւանդ երիտասարդ այրերը, միշտ հետամուտ են գիտնալու թէ ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ նորատի աղջկանց մտքին մէջ... Լիզօն, ձեր կեանքին մէջ ապագայի երազներ չէ՞ք հիւսած մինչ։

— Պարոն տոքթէօր, ինձմով կը շահագրգռուի՞ք։

— Անտարակոյս, հարկ կայ խոստովանելու թէ զիս կը յանկուցանէք այն մեղմ այլ իրական ազդեցութեամբ զոր կը ներգործէք ձեր չուրջը գտնուողներուն վրայ։ Եւ ասիկա առաջին օրէն սկսեալ, Ռօզ-Լիզօն, երբ երիկուն մը ձեզ տեսայ դղեակին մէջ, ուր բերած էին սոսկալի կերպով մեռած կին մը՝ որ արտանց կը սիրէր ձեզ։ Նախ բժշկական պարտքս կատարելու համար ձեր քով փութացի։ Կեանքերնիդ վտանգի մէջ էր և պարտէի բուժել ձեզ։

— Առանց ձեր խնամքներուն, մեռած կամ խելագարած պիտի ըլլայի ինձ։

Դեռատի աղջիկը յուզմամբ երկարեց ձեռքը։ Բրիսթիան բռնեց այդ ձեռք